

TALLINNA LINNAVALITSUS

ISTUNGI PROTOKOLL

Tallinn

17. mai 2017 nr 23

Päevakorrapunkt 34

Tallinna positiivne programm 2018-2022

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 3 p 4, § 6 lg 3 p 2, § 30 lg 1 p 2 ja § 37² lg 5 ning Tallinna Linnavolikogu 9. märtsi 2017 otsuse nr 23 „Tallinna positiivse programmi 2018-2022 algatamine“ p-de 2 ja 5 alusel

otsustati:

1. kiita heaks juurdelisatud linnaosade esitatud Tallinna positiivse programmi 2018-2022 materjalid ja võtta need aluseks linna arengukava, eelarvestrateegia ja eelarve koostamisel ning Tallinna innovaatiliste lahenduste teekaardi objektide elluviimisel;
2. Tallinna Linnakantseleil avaldada Tallinna positiivse programmi 2018-2022 materjalid Tallinna linna veebilehel www.tallinn.ee.

Taavi Aas
Abilinnapea linnapea ülesannetes

Toomas Sepp
Linnasekretär

Tallinna positiivne programm 2018-2022

2017. aasta kevadel algatas Tallinna linnavolikogu Tallinna positiivse programmi 2018–2022 koostamise. Linnaosavalitsuste ülesanne oli koguda linnaelanikelt, kodanikuühendustelt, mittetulundusühendustelt ja muudelt organisatsioonidelt ideid linnaelu parendamiseks ja linnakeskkonna arendamiseks.

Ideekorje raames kogutud ettepanekuid ja ideid esitleti igas linnaosas toimunud rahvakonverentsidel, kus said sõna nii linnakodanikud, linnavalitsejad kui ka eksperdid. Arutelude tulemusel pandi linnaositi kokku ettepanekud, mille tulemusel sündis Tallinna positiivne programm 2018–2022.

Järgnevalt on toodud avalike arutelude tulemusel esitatud ettepanekud linnaosade ja valdkondade kaupa.

1. Ülelinnalised ettepanekud

Linnaosade üleselt leidsid enim mainimist järgmised ettepanekud:

- tagada kõikidele kooliõpilaste tasuta lõunad;
- jätkata Tallinnas tasuta ühistranspordi pakkumist;
- jätkata Tallinna elanikele linnaelu kajastamist linna meediakanalite (linna ajalehed Pealinn ja Stolitsa, linnaosade ajalehed, Tallinna Televisioon) vahendusel;
- jätkata eakatele tallinlastele sünnipäevatoetuse maksmist.

2. Haabersti linnaosa positiivne programm 2018–2022

2.1 Linnaosa tutvustus ja arenguperspektiivid

Haabersti on üks kaheksast Tallinna linnaosast ning see asub 22,4 km² suurusel alal. Linnaosas elas 1. mai 2017 seisuga 44 898 elanikku. 1993. aastal anti linnaosale Haabersti nimi seetõttu, et keskajast alates oli see ala kuulunud Haabersti linnamõisale. Haabersti linnaosa koosneb 12 asumist: Astangu, Haabersti, Kakumäe, Mustjõe, Mäeküla, Pikaliiva, Rocca al Mare, Tiskre, Veskimetsa, Vismeistri, Väike-Õismäe ja Õismäe. Mõneti üldistades võib öelda, et Haaberstis on neli eriilmelist regiooni: Väike-Õismäe, Järveotsa ja Astangu (suurpaneeliamute piirkond), Tiskre, Vismeistri, Kakumäe, Õismäe ja Pikaliiva (valdavalt eramajade ja väikeste kortermajade piirkond ehk arengupiirkond), Mustjõe (vanemate eramute väikeste kruntidega piirkond) ning Õismäe, Veskimetsa ja Rocca al Mare (vaba aja veetmise piirkond). Viimasesse piirkonda kuuluvad Eesti vabaõhumuuseum ja Tallinna loomaaed koos nende vahele jääva Rocca al Mare kaubanduskeskusega ning spordiklubid Arigato, MyFitness ja Arctic Sport, Škoda jäähall, Saku suurhall ja Veskimetsa ratsasportikeskus.

Haabersti on roheline linnaosa, kus on neli suuremat roheala. Haaberstil on ka pikk merepiir. Linnaosa territooriumil on kaks linnarahva seas populaarset supelranda – Kakumäe rand ja Harku järve rand. Kakumäe lahe äärde kerkib nii Haaberstile kui ka paljudele Eesti purjesportlastele olulise väärtusega moodne Kakumäe jahisadam. Kõrvuti puhkemajandusega on Haabersti

kujunenud hinnatud elamupiirkonnaks, kus nii endiste suvilate alale kui ka seni hoonestamata piirkondadesse on ehitatud enamasti väikeelamuid, aga ka nüüdisaegseid korterelamuid. Linnaosa olulisemateks tõmbekeskusteks on vabaõhumuuseum, loomaaed ja Rocca al Mare kaubanduskeskus. Haaberstis asub ka Tallinna suuruselt teine veekogu Harku järv. Haabersti linnaosal on erakordselt head ja ulatuslikud võimalused turismi arendamiseks.

Neli aastat tagasi korraldati koostöös Tallinna elanikega pealinna arenguks mõeldud ideekorje „Positiivne Tallinn“ raames sarnane ettevõtmine ka Haabersti jaoks. Selle programmi „Positiivne Haabersti 2014–2018“ tulemusel on nüüdseks korda tehtud või tegemisel mitmed elanike jaoks olulised objektid.

Õismäe Vene Lütseumi koolihoone on saanud uue välimuse ja sisu. Enneolematus mahus on remonditud tänavaid ja ehitatud kergliiklusteid. Täielikult renoveeriti Õismäe tee suur ringtee, mis on nüüd paremas korras kui iial varem.

Haabersti on arengupiirkond, kus laste arv on viimastel aastatel märgatavalt suurenenud ja seetõttu on tekkinud vajadus uue lasteaia järele. Praegu asuvad Haabersti lasteaiaid Väike-Õismäe asumis ning on ehitatud peaaegu 40 aastat tagasi. Samas on Kakumäe elanikud oodanud kaua oma piirkonda munitsipaallasteaeda. 2017. aasta sügisel saavad 132 Kakumäe last minna kodulähedasse Veerise tänava lasteaeda.

Kakumäe piirkonna elanike ettepanekul muudeti tuliste arutelude tulemusena Kakumäe bussiliiklus kahesuunaliseks ning pikendati liini läbi kesklinna. 2017. aasta suvel valmib kergliiklustee, mis kulgeb Ehitajate teelt Stroomi randa. Noorte soovil rajati Õismäele nüüdisaegne rulapark.

Väga paljud elanikud soovisid, et Eesti Posti, uue nimega Omniva postkontor asuks Õismäel. Pikkade läbirääkimiste tulemusel asub nüüd postkontor Järveotsa keskuses. Samuti soovisid linnaosa elanikud Haabersti Sotsiaalkeskuse renoveerimist ja 2017. aasta sügisel alustab Haabersti Sotsiaalkeskus tööd uutes renoveeritud ruumides.

Üks kõige sagedamini positiivsesse programmi 2014–2018 esitatud ettepanek oli Haabersti ringristmiku rekonstrueerimine. Praeguseks on alustatud Haabersti suurrismiku ehitamisega. Rekonstrueerimistööd kestavad kava kohaselt maist 2017 oktoobrini 2018. Haabersti ringristmiku rekonstrueerimisest saab alguse kogu Haabersti piirkonna uus liikluskorraldus.

Haabersti linnaosa suurim arengupotentsiaal peitub Eesti vabaõhumuuseumi, Tallinna loomaaeda ja Veskimetsa ratsaspordibaasi hõlmavas linna suurimas vaba aja veetmise ja puhkepiirkonnas. Koostöös riigiga tuleks rekonstrueerida vabaõhumuuseumi territooriumil asuv Liberty mõis ning anda see taas vabaõhumuuseumi kasutusse. Piirkonnas on mitmekülgsed sportimisvõimalused: jäähall, tennisehall ning paljud spordiklubid ja hästi välja arendatud kergliiklustee võrgustik. 2017. aastal ühendatakse Tallinna kergliiklusteed Saue ja Harku valla kergliiklusteedega. Kodunt kaugemale minemata on võimalik sisseoste teha mitmekesise valikuga kaubanduskeskustes. Tallinna viiest avalikust rannast asuvad Haaberstis kaks randa, mis on ilusa ilmaga rahvarohked. Äritegevuse laiendamiseks on linnaosas väga head võimalused. Seda on ärimehed juba mõistnud, kuid linnaosas on veel palju kasutusele võtmata maad.

Haabersti linnaosa suur ressurs on teotahteline ja aktiivne elanikkond ning arenevad kogukonnad. Kakumäe piirkonnas tegutseb kaks aktiivset seltsi, väga aktiivne on ka Veskimetsa/Mustjõe selts, kes innukalt liidab piirkonna elanikke ühisüritustega.

2.2 Haabersti linnaosas esitatud ettepanekud valdkonniti

Haridus

Haaberstis tuleb renoveerida Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi koolihoone ja korrastada kooli staadion. Noortele paremate sportimisvõimaluste loomiseks tuleb välja vahetada Õismäe Vene Lütseumi ja Õismäe Gümnaasiumi staadioni kunstmurukate ning korrastada Haabersti Vene Gümnaasiumi staadion. Samuti pidasid Haabersti elanikud väga oluliseks tasuta koolitoidu pakkumist.

Sport, noorsootöö ja vaba aeg

Haabersti elanike vaba aja veetmise ja sportimisvõimaluste laiendamiseks tuleb rajada Õismäe rabasse valgustatud suusa- ja terviserajad. Elanike arvates võiks terviseraja ja puhkeala rajada ka Rocca al Mare keskuse taha Haabersti metsaparki.

Kakumäe randa tuleb rajada koostöös erasektoriga rannahoone, kus oleksid WC, dušid, riietusruum, kohvik jms. Tulevase rannahoone juurde peaks planeerima ka vabaõhuürituste korraldamiseks mõeldud väljaku koos lavaga. Veel oleks vaja rajada kogukondlikeks kooskäimisteks ja ühisüritusteks külaplatsid nii Mustjõe asumisse kui ka Kakumäele. Oluliseks peeti ka harrastussportlastele mõeldud treeningväljaku rajamist ning juhiti tähelepanu vajadusele luua koolinoortele aktiivse vaba aja veetmise võimalusi.

Õismäe ujula on nüüd juba peaaegu seitse aastat vana ja elanike soovil tuleks kompleks ajakohastada, lisada uusi veeprotseduuride võimalusi ja uuendada vananenud treeningsaali seadmed.

Kultuur

Haabersti elanikele valmistavad muret Kakumäe poolsaare tipus asuvad Peeter Suure merekindluse rajatised, mis on praegu üsna kehvast olukorras. Praegu prügi täis tassitud ja soditud seintega rajatised tuleks korda teha.

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Elanike ettepanekul tuleks pensionäridele pensionilisa kindlasti edasi maksta ja võimaluse korral seda ka suurendada. Samuti sooviti mitmekesistada Haabersti Sotsiaalkeskuse seltsielu ja huviringide tööd ning parendada sealseid tegutsemistingimusi.

Keskkonnakaitse, heakord ja haljastus

Kakumäele, Õismäele ja Mustjõe tulleks rajada uued laste mänguväljakud. Soovitakse rajada laudtee läbi roostiku Tabasalu panga alt Kakumäe randa (nagu Rocca al Mare ja Stroomi ranna vahel) ning sealt ümber poolsaare tipu kulgev jalgrada. Kakumäe elanikud soovivad piirkonda koerte jalutusväljakut (ca 1400 m²). See tuleks rajada ka Veskimetsa ja Mustjõe asumit läbiva uue kergliiklustee äärde. Korda tuleb teha Harku järve ümbrus koos sinna rajatavate kõnniteedega. Järv tuleks puhastada prahist ning paigaldada korralikud pingid ning prügikastid ja ehitada korralik laste mänguväljak. Uue ilme peaks saama ka Õismäe tiigi purskkaev ning tiigiäärne treeningväljak ja jooksurajad.

Linnamajandus

Tallinnas tervikuna tuleb jätkata munitsipaalalamute ehitamisega ning rajada munitsipaalalamu noortele peredele.

Väike-Õismäe on projekteeritud ajal, mil autosid oli väga vähe. Nüüd aga ei mahu elanike autod majade juurde parkimiskohtadele ning palju pargitakse kõnniteedele ja haljasaladele. Seetõttu tuleks tõsiselt kaaluda Väike-Õismäele parkimismaja(de) rajamist.

Linnatransport ja liiklusohutus

Astangu asumi bussiliiklust tuleb tihendada, samuti luua Tiskre bussiühendus Tabasalu ja kesklinnaga. Oluliseks peeti ka tasuta ühistranspordi säilimist. Soovitakse, et bussipeatustesse paigaldataks elektroonilised infotablood.

Linnaplaneerimine

Taastada tuleks Kakumäe ja Tiskre vaheline jalakäijate sild üle Tiskre oja. Juurde tuleks luua puhkealaseid ja parke, kus on võimalik sportida või lihtsalt vaba aega veeta.

Teed ja tänavad

Elanike soovil tuleb erakätes olevad avalikud tänavad munitsipaliseerida. Veskimetsa ja Mustjõe asumisse tuleb rajada kõnniteed, kuna nende väikeste tänavate liikluskoormus on oluliselt kasvanud ning liiklus on muutunud jalakäijatele ohtlikuks. Kindlasti soovitakse Paldiski maanteeeni ulatava kõnnitee ehitamist Astangu tänavale.

Ettevõtluskeskkond ja turism

Kuna Haabersti on populaarne vaba aja veetmise piirkond, siis koostöös erasektoriga võiks Haaberstisse rajada tivoli ning AHHA keskuse laadse meelelahutuskeskuse. See on eelkõige lastega perede suur soov.

Avalik kord ja turvalisus

Elanike arvates tuleks paigaldada Vana-Rannamõisa teele liikluskaamerad ning suurendada politseinike ja abipolitseinike kohalolekut linnaosas. Samuti tuleks mänguväljakute juurde paigaldada valgustus, et lapsed ei peaks pimedas mängima.

Linna juhtimine

Linnaosa elanike paremaks teavitamiseks tuleb jätkata kohaliku ajalehe väljaandmist ja Tallinna Televisiooni informeerivate saadete edastamist. Tallinna Televisioonis tuleb senisest rohkem kajastada kohaliku elu sündmusi.

3. Kesklinn

3.1 Linnaosa tutvustus ja arenguperspektiivid

1993. aasta 4. märtsil Tallinna linnavolikogu otsusega loodud Kesklinna linnaosa on üks kiiremini arenevaid piirkondi Tallinnas. Kesklinna elanike arv kasvab teistest Tallinna linnaosadest jõudsamalt, moodustades keskmiselt ligi poole kogu Tallinna rahvastiku juurdekasvust. Rahvastikuregistri järgi elas 2017. aasta 1. mai seisuga Kesklinnas 62 185 elanikku, mida on eelmise positiivse programmi käivitumisajaga võrreldes ligikaudu 6500 võrra rohkem.

Linnaosa pindala on 30,6 km², millest 9,75 km² moodustab Ülemiste järv ja 3 km² Aegna saar. Kesklinna südameks ja peamiseks vaatamisväärsuseks on 11.–15. sajandil kujunenud vanalinn koos siiani säilinud keskaegse tänavavõrgu, krundipiiride ja ehitistega – see kõik on ka Eesti peamine turismimagnet.

Lisaks UNESCO maailmapärandi nimekirja kantud ja muinsuskaitse all olevale vanalinnale on Kesklinnas viis miljööväärtuslikku piirkonda. Neist tuntum on Kadriorg 18. sajandil ehitatud barokkstiilis lossi ja pargiga ning selle ümber tekkinud asumiga. Lisaks on tervikliku piirkonnana kaitse alla võetud Süda-Tatari kvartal, Kassisaba asum ja erinevad näited puitasumitest. Samuti on miljööväärtuslikuks tunnistatud vanalinna ja sadama vahele jääv Rotermanni kvartal, mida iseloomustavad juugendist mõjutatud mastaapsed kiviehitised. Herne-Veerenni-Õilme-Magasini tänava vahele jääv miljööväärtuslik ala paistab silma roheluse ja aedlinliku atmosfääri poolest.

Vanalinna ja sadama läheduses asub Eesti elavaim äri- ja kaubanduspiirkond Tartu maantee, Liivalaia ja Maakri tänava kõrghoonetega. Kesklinnas paikneb arvukalt ka riikliku tähtsusega ühiskondlikke hooneid ja kultuuriasutusi (Riigikogu kasutuses olev Toompea loss, valitsuse residents Stenbocki maja, Estonia teater, rahvusraamatukogu, Kalevi staadion ja spordihall, muuseumid, valitsusasutused jne).

Kesklinnas paikneb 16 munitsipaallüldhariduskooli ning 30 koolieelset munitsipaallasteasutust. Linnaosas on 339 tänavat, nendest 68 vanalinnas. Kesklinn on oluline liiklussõlm ja tiheda asustuse, kuid ka rikkaliku haljastusega piirkond. Siin leidub kokku 42 haljasala, millest tuntumad on Kadrioru park, Toompark (Snelli tiigi ümbrus), Hirvepark, Tammsaare park, Musumägi ja Tornide väljak. Oluline miljöökujundaja on ka meri – linnaosa territooriumile jääb mitu kilomeetrit rannajoont (linnahallist Maarjamäe memoriaalini) ning Tallinna sadam.

Linnaosa keskne asend on logistilises ja ärilises mõttes ühtaegu nii eelis kui ka probleem. Kohalike elanike, ettevõtjate ja turistide huvide ühitamine on eriti vanalinnas tekitanud aastaid eriarvamusi, mida Kesklinna valitsus partnereid kaasates lahendab.

Kesklinna olulisim väärtus on asend. Keskne asukoht nii Tallinna linnaosade seas kui ka Eesti turismiäris, kultuuri- ja hariduselus loob koos siin osutatavate kvaliteetsete teenustega tugeva arengupotentsiaali. Samas põhjustab just keskne asend müra- ja õhusaastega seotud probleeme, mida küll tulevikus, pärast Reidi tee ja peatänava projekti elluviimist aitab leevendada võimalus transpordivooge paremini reguleerida.

Sama väärtuslik on partnersuhe kohalike elanike ja ettevõtjatega. Mitme uuringu andmetel on Kesklinna elanikud tallinlaste seas ühed nõudlikumad oma elukeskkonna ja teenuste kvaliteedi suhtes. Samas on rahulolu eelnimetatutega siiski suur. Rahulolu hoidmine ja mõõdukas suurendamine on linnaosa juhtide tähtis ülesanne.

Kesklinna valitsus on püüdnud suurendada elanike ja ettevõtete kaasatust nii tegevuste planeerimisse kui ka elluviimisse. Koostööd tehakse nii naaberlinnaosade kui ka piirkonna asumiseltside, korteriühistute, koolide ja muude asutustega. Turvalisuse ja avaliku korra parandamise eesmärgil on kujunenud tihe koostöö politsei ja munitsipaalpolitseiga. Lisaks linnaosa ajalehele ja kuulutustele on senisest aktiivsemalt kasutatud elanike teavitamiseks linnaosa veebilehte ja eriti sotsiaalmeediat. Selle tulemusena on paranenud üldine informeeritus ja rahulolu.

Aastatel 2014–2018 pöörati väärrika elukeskkonna ja turvalisuse nimel suurt tähelepanu müra jm saaste vähendamisele. Vanalinna ettevõtete tegevus ja lahtiolekuajad võeti elanike öörahu huvides range kontrolli alla ning vajaduse korral seati piiranguid. Avaliku korra tagamiseks linnaosas, eriti vanalinnas, kaasati munitsipaalpolitsei ning aidati kaasa naabrivalve propageerimisele.

Kesklinna kaalukat positsiooni pealinna turisminduses kinnistati mitme traditsioonilise ettevõtmisega, nagu rahvusvahelist tähelepanu pälvinud jõuluturg ja käsitöölaadad Raekoja platsil.

Lisaks tähistati viitade ja infotahvlitega kultuuriobjekte, rekonstrueeriti Toompea vaateplatvormid ja Aegna saare sadamahoone jpm.

Tallinna kultuurikalendri tippündmus, vanalinna päevad, on toimunud igal aastal tavapärasel ajal. Huvitegevuse ja vaba aja veetmise võimaluste avardamiseks tegutsesid aktiivselt Hopneri maja, noortekeskus, Rahvarinde muuseum ja sotsiaalkeskus – kõigis neis on kujunenud välja oma populaarsed üritussarjad. Elanike soovi kohaselt jätkati seenioride ülikooli loenguid ja tasuta linnaosalehe Kesklinna Sõnumid väljaandmist.

Kesklinna valitsus toetas paljusid terviseprojekte: igakevadine südamekuu, kepikõnni- ja jooksusarjad, laste spordipäevad jm. Liikumisvõimalusi avardati koostöös spordiklubidega. Parkides on uuendatud sportimisvahendeid ja Kanuti aeda rajati 2016. aastal ekstreemspordiväljak. Soodustamiseks elanike liikuvust kavandatakse kergliiklusteede võrgustikku läbi vanalinna ümbritseva pargiala ja ühenduses teiste linnaosadega. 2016. aastal rajati kolm mobiilirakendusega toimivat rattaparklat ning käivitati jalgrattarent 10 laenutuspunktiga Kesklinnas.

Koostöös Tallinna Keskkonnaametiga rajati asumitesse uusi mänguväljakuid, paigaldati või uuendati atraktsioone. Lasteaiakohtade puuduse leevendamiseks kesklinna piirkonnas alustati uue lasteaia rajamist Koidula tn 23. Täielikult renoveeriti kolm lasteaeda ja lisaks üksikuid ruume mitmes lasteaias. Toimetulekuraskustes ja puuetega laste peredele korraldati regulaarselt perepäevi ja võimaldati tasuta kasutada ujulat.

Sotsiaalteenuste laialdasemaks ja kvaliteetsemaks pakkumiseks alustati sotsiaalkeskuse uute ruumide projekteerimist Raua tn 1. Psüühiliste erivajadustega isikute hoolekandes suurenes pidevalt eestkostel olevate isikute arv. Vähekindlustatud ja kriisirühmadesse kuuluvate isikute hoolekanne paranes sotsiaalmajutusüksuse avamisega Varre tänaval ja pesemisvõimaluste avardamisega Raua saunas. Nõustatud klientide arv hoolekandes püsis stabiilne, aga suurenes lastekaitstes ja täiskasvanute teenuste puhul.

Paranes avalik planeerimismenetlus ja miljöölade planeerimine. Algatati Keskturu uus detailplaneering. Kapitaalselt uuendati Viru tänav ja sellega külgnevad tänavad. Taastusremondi läbisid Juhkentali ja Reimani tn, Vana-Tartu mnt, paljud kõnniteed, rekonstrueeriti Asula tn ja ulatuslikult trammiteid.

Korrastati kesklinna parke ja puhkealasid koos linnamööbli uuendamise ja istepinkide lisamisega. Mitmel pool vahetati välja või parandati tänavavalgustust. Suuri jõupingutusi on tehtud selleks, et linnapilti risustavad lagununud majad tehtaks korda või lammutataks, kuid protsessi kiirendamiseks on vaja seadusandlikke meetmeid.

3.2 Kesklinna linnaosas esitatud ettepanekud valdkonniti

Haridus

Lastevanemate soov on, et kõik õpilased saaksid tasuta koolilõunat.

Kesklinna üldhariduskoolid on valdavalt renoveeritud või heas seisukorras, remonti vajavad munitsipaalhuvikoolide hoonetest Tallinna muusikakool ja Kanutiaia noortemaja.

Elanike soov on, et uue maja saaks Gustav Adolphi Gümnaasiumi I aste. Uus koolimaja asub küll Kalamajas, kuid lapsevanemad soovivad, et kool jääks jätkuvalt Kesklinna linnaosa kooliks. Samuti soovitakse Jakob Westholmi Gümnaasiumile juurdeehituse rajamist, Tallinna Realkoolile teise maja ehitamist ja Kadrioru Saksa Gümnaasiumi teise hoone rekonstrueerimist. Tallinna

Prantsuse Lütseum ootab võimlat: selle rajamiseks on tehtud ettevalmistusi, et alustada ehitamist 2018. aastal.

Lasteaedade töökorralduse kohta tegid lapsevanemad ettepaneku hoida need tööpäeva lõpus kauem avatud. Vanalinna püsielanike soov oli, et ka neil oleks võimalus saada lastele koht kodulähedases lasteaias või koolis – seega peaks ka vanalinnas olema munitsipaallasteasutusi.

Sport ja vaba aeg

Perede soov on, et linnaruumi lisanduks tasuta sportimisvõimalusi. Kergliiklusteede võrgustiku väljaarendamine, sh ümber vanalinna, on üks lahendusi. Kesklinnas hooldatakse regulaarselt ka liikumisväljakuid ja spordiplatse, korraldatakse tasuta väli- ja sisetreeninguid. Lisaks on mitu korda aastas spordipäevad lasteaedades ning peredel on võimalik osaleda sportlikel isade- ja emadepäevadel.

Elanikud soovivad, et vanalinna parkide ja Skoone bastioni alal loodaks ühtne tervise- ja spordiala ning avalik supluskoht kesklinna läbinaabrusse. Harju tänava haljasalale tahetakse lisaks uisuplatsile multifunktsionaalset spordiväljakut ja Snelli parki laste mänguväljakut. Ekskursioonides ja kohtumisõhtutes nähakse võimalust parandada eakate vaba aja kvaliteeti.

Kultuur

Kesklinnas toimub suurem osa Eesti kõrgkultuurisündmustest ja ülelinnalistest massiüritustest. Seetõttu on mõistetav elanike soov vähendada massiürituste korraldamist, ennekõike Raekoja platsil ja mujal vanalinnas. Probleemi on võimalik lahendada ka mürataseme piiri kehtestamisega, mida ongi kavas teha.

Tehti ettepanek suurendada mälestiste restaureerimise, sellealase nõustamise ja kasutusmuudatuse rahastamist. Oodatakse Rahvarinde muuseumi laiendamist ja Sõpruse kinomaja taastamist, samuti rohkem tasuta kontserte jm meelelahutusüritusi, seda eriti noortele.

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Abivajajate üldisem soov on, et teenused oleksid mugavalt kättesaadavad. Seetõttu tahetakse sotsiaalkeskuse filiaalide toomist elanikele lähemale – asumitesse. Üks konkreetseid soovide oli, et Tõnismäe polikliinikusse paigaldataks lift. Eakad kesklinlased ootavad ka pensionilisa edasist maksmist ja võimaluse korral selle summa suurendamist. Sama soovitakse sotsiaaltoetuste puhul.

Elukeskkond ja heakord

Väga valdav on elanike soov, et lagunenu majad korrastataks või lammutataks. Niisuguseid hooneid ei ole Kesklinnas küll palju, kuid ka üksikud võivad rikkuda üldmulje linnast. Probleemi lahendamiseks on vaja seadusandlikke muudatusi. Konkreetset tõsteti esile linnahalli rekonstrueerimise vajadust. Soovitakse heakorraprojektide, nagu „Hoovid korda“ ja „Fassaadid korda“ jätkamist.

Kuigi Kesklinnas on 42 haljasala, sh mitu esinduslikku parki, soovitakse veel rohkem haljastust ja puhkealaseid koos istepinkidega. Eraldi nimetati Tammsaare parki, Uue Maailma kaht väikest parki ning Endla ja Suur-Ameerika ristmikul asuva söögikoha ümbrust, mis vajavad korrastamist.

Rekonstrueerimist ootavad populaarne lilleturg Viru väravate juures ja keskturg. Heakorda parandab see, kui linnas on rohkem prügikaste. Esile tõsteti vajadust avalike tualettide järele kesklinnas, nende arvu suurendatakse üldiselt hooajaliselt. Uue Maailma ja vanalinna piirkonna elanikud ootavad koerte jalutusväljakuid. Kogu linnas soovitatakse keelata linnalindude toitmine.

Vanalinna kohta tehti hulk ettepanekuid: kehtestada müranormid, hajutada hooajalist kasutuskooormust, säilitada jalakäijate ala praeguses suuruses ja ümbritseda see liikluskaameratega, Paksu Margareeta juures korrastada liiklus jalakäijasõbralikuks, taasühendada Skoone bastion vanalinna tuumikalaga, soodustada mitmekesist elukeskkonda, luua vanalinna nõukoda ja arengujuhi töökoht.

Turvalisus ja avalik kord

Munitsipaalpolitseile soovitatakse anda laiemad volitused korrarikkumistele reageerimiseks (nt alkoholijoobes inimeste korralekutsumiseks) ja nende ennetamiseks. Ka linlased peaksid olema kaasatud avaliku korra kontrollimisse.

Vanalinna elanikud peavad vajalikuks vähendada ja hajutada öisel ajal alkoholimüüki. Linnalt oodatakse sekkumist häiriva müra tekitamise korral. Ehkki tänavavalgustust on oluliselt parandatud, soovitakse seda jätkuvalt. Vajalikuks peetakse kontrolli tõhustamist taksonduse üle ning ohtlikult ja tegevuslubadeta liiklevate velotaksode tegevuse kontrolli alla võtmist.

Transport ja liiklusohutus

Kesklinna elanikud soovivad tasuta ühistranspordi säilitamist Tallinnas. Turismihooajal peetakse vajalikuks busside ja trammide arvu suurendamist. Suured lootused on seotud trammitee ehitamisega lennujaamani ja Ülemiste transpordikeskuse rajamisega.

Spetsiifilisi ettepanekuid laekus valgusfooride kohta: paigaldada need Tallinna Ülikooli juurde, reguleerida paremini Liivalaia tn ja Solarise keskuse juures paiknevate fooride töö ning pikendada üldiselt rohelise tule põlemise aega foorides.

Kesklinna läbib ja siin peatub rohkem sõidukeid kui mujal Tallinnas, liiklusintensiivsuse kõrval valmistab probleeme ka parkimine. Kesklinna elanikud soovivad, et parkimine oleks kohalikele elanikele tasuta ja et linn pakuks parkimisprobleemidele ka muid lahendusi. Toodi välja ka näiteks suurte parkimisplatside puudumist turismi- jm busside jaoks.

Teede ehitus ja remont

Väga paljude elanike hinnangul laheneb hulk kesklinnas tüüpilisi keskkonna- ja liiklusprobleeme peatänav ja Reidi tee rajamisega – ses suhtes on ootused väga suured.

Hulk ettepanekuid tuli kergliiklusteede kohta: neid soovitakse nt Põhja ja Mere puiesteele ning ümber vanalinna nii, et tekiks asumeid ühendav võrgustik.

Oodatakse ka kõnniteede kordategemist. Remonti vajavatest tänavatest kordusid sagedamini Gonsiori, Lastekodu, Kalevi, Liivalaia, Juurdeveo ja Türi tänav ning Koidu-Tehnika ristmik.

Planeerimine ja juhtimine

Ilmselt ei toimu need tegevused veel piisava avatuse ja süsteemsusega, sest rõhutati vajadust jälgida linnaplaneerimise vastavust kehtivatele strateegilistele arengudokumentidele. Samuti peetakse oluliseks elanike rohkemat kaasamist otsustusprotsessi.

Kesklinnas on wifi-levi peetud aastaid heaks, kuid kasutajate arvu kasvades on tekkinud vajadus selle parandamise järele.

Elanikud on tänulikud tasuta õigusabi pakkumise eest Tallinnas, kuid soovivad selle mahu suurendamist. Korteriühistud ootavad pädevate haldusspetsialistide abi ja nõuandeid mitmesuguste probleemide lahendamisel.

Elanikele on vastukarva linnaosavalitsuse kohustus teenida omatulu – see praktika soovitatakse lõpetada. Ka ei peeta õigeks vanalinna eluruumide muutmist äriruumideks.

Ilmselt on kesklinlased rahul linna ja linnaosa meediakanalitega, sest korduvalt avaldati soovi, et Kesklinna Sõnumite ja Pealinna tasuta postitamine jätkuks. Tallinna Televisioonilt oodatakse valdavalt Tallinna uudiste kajastamist.

4. Kristiine

4.1 Linnaosa tutvustus ja arenguperspektiivid

Kristiine linnaosa on ajalooliselt välja arenenud endisest suvemõisate piirkonnast, mis oli tuntud suvitus- ja puhkekohana. Ajaloo- ja keskkonnaväärtuslikud Löwenruh', Tondimõisa ja Cederhelmi park pakuvad meeldivat võimalust puhata ja nautida rohelist. Kokku on Kristiine linnaosas kuus parki kogupindalaga 14 hektarit: Löwenruh' park (5 ha), Räägu park (1 ha), Tondimõisa park (3 ha), Cederhelmi park (1 ha), Sõjakooli park (2 ha) ja Charlottentali park (2 ha).

Kristiine on multifunktsionaalne linnaosa. Lisaks elufunktsioonile on linnaosas rohkelt majanduslikult aktiivseid ettevõtteid, millest suure osa moodustavad hulgi- ja jaekaubandus-, veondus-, laondus- ja side-, ehitus- ning töötleva tööstuse ettevõtted. Enamik Kristiine linnaosa töötleva tööstuse ja veondus-laondusettevõtteid on koondunud Lilleküla asumisse Marja-Laki-Liimi tänava piirkonda. Hulgi- ja jaekaubandusettevõtted on koondunud Paldiski maantee, Tehnika ja Tulika tn piirkonda, Lilleküla asumisse ja Pärnu maantee piirkonda Järve asumis ning A. H. Tammsaare tee, Tondi tänava ja Pärnu maantee vahelisele alale.

Kristiine on üks tihedamini asustatud linnaosi Tallinnas. Linnaosa asustustihedus on 4139 inimest 1 km² kohta ning see ületab linna keskmist asustustihedust märkimisväärselt. 1. mai 2017 seisuga elab Kristiine linnaosas 33 058 elanikku ja linnaosa rahvastiku iive on positiivne. Kristiine loodus- ja kultuuriväärtuslikud piirkonnad ning ettevõtete rohkus muudavad linnaosa väärtuslikuks töö- ja elukeskkonnaks. Politsei andmetele tuginedes saab väita, et Kristiine on ka väga turvaline piirkond. Seepärast on linnaosa iseloomustamiseks valitud tunnuslause „Kristiine – aed linna südames“: rahulik, turvaline, looduslähedane elukeskkond kesklinna lähedal koos paljude eramajade ja parkidega.

Kristiine positiivse programmi 2014–2018 raames on ellu viidud mitmeid linnaosa elanike soove. Parandatud on sportimisvõimalusi: traditsiooniliselt toimub populaarne kepikõnnisari Löwenruh' pargis, *tai chi* treeningud, linnaosa sisehoovidesse, Räägu, Löwenruh' ja Tondimõisa parki paigaldati treeningseadmeid ja parkidesse lauatenniselaudu. Samuti on panustatud linnaosas elanikele mõeldud ürituste korraldamisse. Kristiine linnaosa valitsus algatas uued traditsioonid kuuskede põletamise, jaanitule ja toidufestivali näol, samuti lisandus väiksemaid üritusi, nagu iga-aastane kiirmaleturniir Kristiine Open. Koostöös Kopli Seltsiga peetakse sügise alguses sibulalaata, mille piletitulust annetakse suur osa toetust vajavatele peredele.

2013. aastal toimunud ideekorjel tõid lapsevanemad välja, et olemasolevad avalikud mänguväljakud võiksid olla veelgi turvalisemad ja täielikumad. Uute mänguelementide ja olemasolevate treeningseadmete alla paigaldati Löwenruh' pargis kummimatid. Lisaks paigaldati Löwenruh' parki esimene erivajadustega laste mänguväljak Tallinnas.

Linnaosa puhtuse ja heakorra hoidmiseks tehti ettepanek rajada uus koerte jalutusväljak. Koostöös Tallinna keskkonnaametiga rajati jalutusväljak Cederhelmi parki ja koerasõbrad on selle koha hästi vastu võtnud.

Probleemina nimetati parkimiskohtade vähesust korrusmajade läheduses, nagu Kuldnoka, Välja, Sõstra ja Seebi tn. Koostöös Tallinna kommunaalametiga rajati Kuldnoka tn 5 ja 7 juurde 25-

kohaline parkimisplats. 2017. aastal rekonstrueeritakse Kuldnoka tn ja lisandub veelgi parkimiskohti. Järgmiseks on plaanis leevendada probleemi Välja, Sõstra ja Seebi tn vastavalt võimalustele.

Tähelepanu paluti pöörata kõrvaltänavate liiklusohutusele. Tallinna transpordiameti ja Tallinna kommunaalameti abiga on igal aastal rajatud tõstetud ristmikke või künniseid, paigaldatud liiklusmärke ja parandatud teekattemärgistust. Tänavaremontidega on kasutatud kõiki võimalikke ja mõistlikke liiklust rahustavaid meetmeid.

Lisaks liiklusturvalisusele on soovitud parandada turvalisust kortermajade sisehoovides ja lähiümbruses. Kristiine linnaosa valitsus on käivitanud projekti „Turvaline kodu Kristiines,“ millega toetatakse korteriühistute välisvalgustuse, turvauste, videovalve jm paigaldamist.

Kristiine linnaosa rahvaarv kasvab ning linnaosal on hea transpordiühendus enamiku linnaosadega. Jalgrattateede võrk on siiski veel suuresti välja arendamata ning valmiva Tallinna rattastrateegia järgi on Kristiine rattateede puhul märkimisväärselt võimalik parendada just ühendust teiste linnaosadega.

Kristiine rikkus on kompaktsus ja individuaalelamute rohelus. Linna üldplaneering näeb ette magistraaltänavate äärde kuni viiekorruseliste, äripindadega elamute ehitamise. Kõrgemad majad magistraalide ääres kaitsevad rohelist müra ja heitgaaside eest ning esimesel korrusel asuvad äriruumid elavdavad päeval piirkonda piisavalt, et suurendada selle turvalisust, ning annavad võimaluse kodu lähedal töötada.

Kristiine on atraktiivne keskkond ka ettevõtlusele, mille poolt räägib asjaolu, et aina rohkem suuri ettevõtteid kolib oma peakortereid Kristiinesse. Telia Eesti AS ehitab peakorteri Endla tn ja Paldiski mnt ristmikule, Elisa Eesti ASi peakontor asub Sõpruse pst ja Räägu tn ristmikul, Tänavapuhastuse ASi peakontor kolib Järve asumisse ning Maxima Eesti OÜ planeerib peakorteri Kristiine linnaossa kolida.

4.2 Kristiines linnaosas esitatud ettepanekud valdkonniti

Haridus

Kristiine linnaosa rahvaarv on jõudsalt kasvanud ja seega tuleb Kristiines laiendada koole konteinerklassidega või leida muu lahendus, mis tagab õpilaste normaalse päevase õpiaja ja mõistliku suurusega klassikomplektid. Koolilaste liikumist tuleb toetada koolide juurde jalgrattaparklate rajamisega ning turvalisuse suurendamiseks kaaluda videovalve vajadust.

Sport, noorsootöö ja vaba aeg

Kristiine inimesed soovivad oma linnaossa veekeskust ja ujulat või jäähalli, milles oleks avalik saun ka neile, kes soovivad vaid saunas käia. Seni on Kristiine inimesed käinud Raua saunas või Valdeku saunas Nõmmel, mis jäävad Kristiine elanikele siiski kaugeks.

Juurde tuleb rajada pallimänguväljakuid üle Kristiine ja korrastada olemasolevaid. Lisaks traditsioonilistele sportmängudele, nagu jalgpall, korvpall ja võrkpall, soovitakse arendada kettagolfiradu ja paigaldada avalikesse kohtadesse lauatenniselaudu.

Välitreeningute hoogustamiseks tuleb Kristiinesse teiste linnaosade eeskujul rajada suurem treeningväljak, kus oleksid kõik vajalikud seadmed ning oleks võimalik võistlusi korraldada. Samuti tuleb rajada Kristiine esimene rulapark, kuna noortel on selle vastu suur huvi, see vähendaks teiste linnaosade rulaparkide koormust ja suurendaks Kristiines kogukonnatunnet.

Kultuur

Aastaid on räägitud Kristiine kultuurikeskusest kui eraldiseisvast asutusest. Kristiines on kultuurikeskus juba aastakümneid olemas olnud ja selleks on huvikeskus Kullo. Puudu on kontserdisaal. Kristiine linnaosa valitsus ja huvikeskus Kullo on võtnud eesmärgiks, et kontserdisaal ehitatakse Kullo kõrvale Mustamäe tee poolsesse otsa.

Pikka aega on Kristiine elanikud soovinud raamatukogu. Tuleb leida sobiv koht, kus on hea transpordiühendus, ning raamatukogu idee ellu viia. Samuti on soovitud rohkem üritusi Kristiine parkidesse. Räägu pargis toimub traditsiooniliselt vastlapäev ning selle eeskujul saab iga park omale traditsioonilise(d) ürituse(d), kuhu ümberkaudsetel elanikel on hea tulla ning kuhu on oodatud kõik inimesed üle linna.

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Hoolekande valdkonnas on Kristiine linnaosas oluline piirkondliku võimekuse arendamine, s.t sotsiaalteenuste kättesaadavuse tagamine ja aktiivseks eluks uute võimaluste loomine. Lisaks tuleb kaasata rohkem vabatahtlikke Kristiine tegevuskeskuse töösse ning korraldada regulaarselt Kristiine tervisepäevi.

Keskkonnakaitse, heakord, mänguväljakud ja haljastus

Aiajätmete ja puulehtede vedu Kristiine elanikelt kaks korda aastas on ennast õigustanud, sest nii kevadel kui ka sügisel veetakse ära peaaegu samas koguses jäätmeid. Edaspidigi peab selline võimalus elanikele tasuta olema, sest koostöös heakorda panustades saab parema tulemuse. Jätmete valdkonnas soovitakse selgust ja mõistlikku hinda, mille tagab korraldatud jäätmevedu.

Kord aastas jagab Kristiine linnaosa valitsus kõigile soovijatele Tallinna Jätmete Taaskasutuskeskusest saadavat tasuta kompostmulda, mille valmistamisel kasutatakse aiajätmeid ja puulehti.

Lilleküla asumi avalikele haljasaladele ja parkidesse tuleb istutada lilli. Samuti on oluline, et vaadete nautimiseks ning jalgade puhkamiseks paigaldatakse juurde uusi pinke, uuendatakse parkide inventari ja haljastust.

Kristiine korrusmajade sisehoovide mänguväljakuid tuleb eelolevatel aastatel remontida ja paigaldada uusi elemente, et tagada lastele mugav, mitmekülgne ja ohutu mängukeskkond. Võimaluse korral tuleb rajada koostöös keskkonnaametiga veel üks koerte jalutusväljak, mida paljud lemmikloomasõbrad on soovinud.

Heakorra seisukohalt on oluline võitlus autoromude ning nn parasiitparkijate vastu. Kristiine linnaosa valitsus koostöös teiste ametiasutuste ja linnadega teeb kõik endast oleneva, et parandada selle valdkonna õigusakte. Peab looma võimaluse keskkonnale ohtlike ja nii liiklust kui ka lumelükkamist segavate sõiduvahendite teisaldamiseks.

Teed, tänavad ja parkimine

Tuleb jätkata rattateede arendamist. Seda toetab valmiv Tallinna rattastrateegia, kus määratakse nii elanike soove kui ka uuringuid arvestades kindlaks põhilised rattateede suunad. Rattateid tuleb arendada ennekõike järgmistel suundadel: Seebi tn elurajoon – Kesklinn; Järve asum – Kesklinn, sh Rahumäe tee; Kristiinest Nõmmele, Mustamäele ja Haaberstisse; Paldiski mnt – Kesklinn; Mustamäe tee; Sõpruse pst; Linnu tee kogu ulatuses. Teede arenguga käsikäes peab arendama ka rattaparklaid ning rattalaenuvõimalusi.

Rekonstrueerida tuleb järgmised tihedas kasutuses olevad tänavad: Rahumäe tee, Linnu tee, Tulika, Räägu, Energia, Elektroni ja Tuisu tn jm väiksemad tänavad. Teedeehitusel arvestatakse nii Tallinna rattastrateegia kui ka maksimaalse liiklusohutusega. Korrusmajade aladele tuleb juurde rajada parkimiskohti, sest nõukogude ajal valminud piirkondades ei arvestatud parkimiskohtade vajaduse kasvuga.

Mitmel Kristiine kõrvaltänaval puudub kõnnitee, kuid liiklustihedus on sedavõrd intensiivseks muutunud, et kõnnitee tuleb rajada. Näiteks Mooni ja Tedre tn (lõigul Sõpruse pst – Mooni tn) liiguvad paljud koolilapsed Lilleküla gümnaasiumisse. Elanike suur palve oli nimetatud tänavatel välja ehitada korralik kõnnitee, mis parandaks kindlasti liiklusohutust.

Linnatransport ja liikluskorraldus

Kristiine elanikud on tasuta ühistranspordi hästi vastu võtnud ning soovivad, et see kindlasti jätkuks ning et arendataks sõidugraafikuid ja lisanduks uusi sõidukeid. Kristiine elanikud on teinud ettepaneku luua Linnu tee kaudu bussühendus Tondi tänava ja Mustamäe tee vahele.

Liikluskorralduse seisukohalt on oluline pidevalt uuendada teekattemärgistust ning paigaldada liiklusmärke. Kuna kõrvaltänavatel ei peeta sageli märgistusest hoolimata kiirusepiirangutest kinni, tuleb lisaks märgistusele rajada tõstetud ristmikke või künniseid.

Avalik kord ja turvalisus

Sageli on turvalisuse suurendamiseks parim lahendus parandada tänavavalgustust. Esmajärjekorras tuleb seda teha Kotka tn, lõiguti Räägu tn, Algi tn, lõiguti Endla tn, Kuldnoka tn ja Tondimõisa pargis ning Löwenruh' pargis. Lisaks valgustitele tuleb parkidesse vandalismi vähendamiseks paigaldada videovalve.

Korteriühistutele on turvalisuse parandamiseks ja piirdeaedade korrastamiseks olemas projektid „Turvaline kodu Kristiines“ ja „Hoovid korda“. Eramajade piirdeaedade korrastamiseks tuleb samuti luua toetusprojekt ja töötada välja selle tingimused. Linnaosa saab palju turvalisemaks, kui lisaks kortermajadele osalevad selles koostöös ka eramajad.

Koostööd munitsipaalpolitsei ja piirkonna politseinikega tuleb veelgi edasi arendada. Turvalisuse suurendamiseks tuleb neil teha senisest sagedamini ühiselt kontrollida probleemseid objekte, nagu varisemis- ja tuleohtlikud hooned, asotsiaalide kogunemiskohad ja autoromud.

Linna juhtimine

Toetuste kasutamise parandamiseks ja saamise lihtsustamiseks tuleb teavitada korteriühistuid linnavalitsuse rahastatavate projektide „Turvaline kodu Kristiines“, „Fassaadid korda“, „Hoovid korda“ ja „Roheline õu“ sisust ning toetuste saamise võimalustest. Parema kommunikatsiooni tagamiseks linnaosa elanike ja ametiasutuste vahel tuleb kaasata kogukonda linnaosa probleemide lahendamise ja korraldada kogukonna infopäevi, ümarlaudu ja konverentse, samuti saata elanikele regulaarselt teavituskirju nende elukeskkonda puudutavate küsimuste ja võimaluste kohta. Jätakuvalt tuleb korraldada korteriühistute infopäevi ja kajastada linnaosavalitsuse tegevust Kristiine Lehes, linnaosa veebilehel ning sotsiaalmeedias.

5. Lasnamäe

5.1 Linnaosa tutvustus ja arenguperspektiivid

Lasnamäe linnaosa moodustati praegustes piirides 1. septembril 1993. aastal. Siin elab 119 332 inimest (1. aprilli 2017 seisuga) ja elanike arv kasvab pidevalt. Lasnamäe linnaosa pindala on

27,47 km², mis moodustab pealinna pindalast 17,2%. Tegemist on Tallinna suurima linnaosaga nii pindalalt kui ka elanike arvult. Viimase nelja aasta jooksul on aastas lisandunud linnaossa keskmiselt 1000 inimest ning linnaosa on märgatavalt muutunud ja arenenud.

Linnaosas on 17 asumit (Katleri, Kurepõllu, Kuristiku, Laagna, Loopealse, Mustakivi, Pae, Paevälja, Priisle, Seli, Sikupilli, Sõjamäe, Tondiraba, Uuslinn, Vao ja Ülemiste). Linnaosa on tinglikult jaotunud kaheks piirkonnaks: paekaldalt algav elamurajoon ja Peterburi teest kuni Rae vallani tööstusrajoon koos vanade elamutega.

Lasnamäel rajati eelmise positiivse programmi raames palju uusi vabas õhus sportimise ja vaba aja veetmise kohti. Tänu programmile „Positiivne Tallinn 2014–2018“ sai Lasnamäe viimase nelja aasta jooksul kümme uut objekti: ehitati Kihnu lasteaed, sügisel valmib Õpetajate Kodu, põhjalikult taastati Punane tänav, rajati uued kergliiklusteed, valmis multifunktsionaalne Tondiloo park; remonditi Majaka, Lummu ja Loitsu tänav; rajati Lasnamäe ökosaua, vaba aega saab veeta uutel lastemänguväljakutel ja Tondiraba jäähallis ning tasuta kontserte nautida Lindakivi kultuurikeskuses.

Loodud on palju sportimisvõimalusi. Populaarsemad on endiselt Lasnamäe spordikompleks, Lasnamäe kergejõustikuhall, Tondiraba tennisekeskus, Lasnamäe sulgpallihall, Jeti jäähall, Idakeskuse spordiklubi ja uus, nüüdisaegne Tallinki tennisekeskus, mis on Eesti suurim.

2014. aastal avati Lasnamäel Põhjamaade moodsaim spordikeskus Tondiraba jäähall. Jäähalli hoone valmis 14 kuuga. Tondiraba jäähall on esimene ehitis suures Tondiraba spordikeskuse kompleksis. Lisaks jäähallile rajatakse Tondiraba spordikeskuse koostöös erasektoriga ujulakompleks, hostel ja võimlemishall. Kolmekorruseline multifunktsionaalne Tondiraba jäähall koosneb 5840 istekohaga peareenist ja kolmest harjutusväljakust. Kontserdi korraldamiseks saab lisada veel 1780 tooli. Tondiraba jäähall valiti hiljuti Euroopa parimate jäähallide hulka.

Tallinki tennisekeskust külastavad regulaarselt tuhanded inimesed kuus. Ligi 15 000-ruutmeetrine hall mahutab 14 tennise- ja 10 sulgpalliväljakut, kolm stuudiot rühmatreeninguteks ja avara jõusaali. Keskusse kolis oma kontori Eesti Tennise Liit. Nüüd ei takista tennisemängu enam väljakute puudumine või kallis hind, tennist saavad mängida kõik east või sissetulekust sõltumata, nii tippportlased kui ka harrastajad.

Septembris 2016 avatud uues Tondiloo pargi osas on rajatud kolm laste mänguväljakut, kaks koorteväljakut, piknikuala, pingid, korvpalliplats, lauatenniselaud, paigaldatud treeningseadmed ja malelaud. Rajati kokku seitse väikest mäge, millest suurimat saab talvel kasutada kelgumäena. Rajati betoonplaatidest muruvuugiga plats, valgustus, asfaltkattega jalgteed, graniitsõelmetega jalgteed ja betoonkivist katted. Priisle Maxima vastas asuv uus haljasala on ehitatud nii, et seal saaks puhata ja aega veeta kogu pere koos lemmikloomaga. Varem asus sellel kohal tühermaa.

2017. aasta märtsi lõpus avas ukseid ainulaadne Lasnamäe Tervisemaja, mis ühendab meditsiini täiustatud, sportimisvõimalused ja kaubanduse ning avardab igati arstiabi kättesaadavust Tallinnas ja selle lähivaldades.

2017/2018. õppeaasta alguseks kerkib Lasnamäe Kadrioru-poolsesse serva Õpetajate Kodu (Uuslinna tn 3a). Sealsed eluruumid antakse üürile Tallinna linnas asuvas koolieelses lasteasutuses, põhikoolis, gümnaasiumis, huvikoolis või kutseõppeasutuses töötavale õpetajale. Kinnistule rajatavasse 75 korteriga elamusse on planeeritud 40 ühetoalist ning 35 kahetoalist korterit. Õpetajate Kodul saavad olema parimad energiatõhusus- ja taastuvenergialahendused, mis tagavad võimalikult madalad ülalpidamiskulud. Lasnamäe ökosaua oli lasnamäelaste suur soov ja 2015. aastal saigi see teoks. Pae tn 19 kinnistule rajatud saunahoones on kokku 520 m² põrandapinda. Meeste- ja naistesaua mahutavad kumbki 30 saunalist. Raua sauna eeskujul on Lasnamäe saunas ka aurusaun, lisaks on saunahoones tunnidušid, kohvik ja juuksur.

Praegu renoveeritakse hoonet aadressil Läänemere tn 31, seal hakkab tegutsema Tallinna esimene munitsipaalgümnaasium.

5.2 Lasnamäe linnaosas esitatud ettepanekud valdkonniti

Paljud Lasnamäe linnaosa elanike ettepanekud olid seotud uute kergliiklusteede rajamisega, endiselt soovitakse mitmekesisemaid vabas õhus sportimise võimalusi ning rohkem parke ja lastemänguväljakuid.

Haridus, sport ja kultuur

Lasnamäelased unistavad kõige rohkem kinost ja ujulast. 2018. aasta sügisel avab Peterburi maantee alguses ukseid Eesti esimene uue mõttemalli järgi projekteeritud kaubandus- ja meelelahutuskeskus T1 Mall of Tallinn. Keskusest saab merepinnast 120 meetri kõrgusele ulatava vaaterattaga uus maamärk linna siluetil ja Tallinna transpordi sõlmpunkt. Keskusesse on kavandatud jalgpalliväljakust suurem laste teadus- ja mänguala, seitsmemeetriste lagedega restoranid ja kauplused, rääkimata kinost ja ökoturust. T1 kaubandus- ja meelelahutuskeskus on üks dünaamilisemaid kaubanduskeskuste arendusi Baltimaades ning uusim ja suurim regionaalse ostukeskuse projekt Tallinnas. Keskuses on pööratud palju tähelepanu meelelahutusele.

Praegu on kindel, et 2019. aastal ehitama hakatavasse Tallink City meelelahutus- ja kaubanduskeskuse tuleb ka kino, mida lasnamäelased on kaua oodanud. Tallinkiga on arutatud meelelahutuslinnaku lähiümbruse arendusplaane ja suure tõenäosusega rajatakse Lasnamäele peaväljak, kus saaks korraldada üritusi ja millest võiks saada linnaosa tõmbekoht.

Veel enne 2021. aastat on plaanis Tondiraba jäähalli kõrvale rajada suur tänapäevane olümpiastandarditele vastav ujula. Tondiraba jäähall on esimene ehitis suures Tondiraba spordikeskuse kompleksis, millele lisanduvad golfiväljak, hostel ja veekeskus.

Lindakivi kultuurikeskus on ennast juba tõestanud lasnamäelaste lemmikkohana, kus üritusi korraldada. Et Lindakivi kultuurikeskus saaks täielikult oma potentsiaali ära kasutada, on plaanis muuta hoone ja selle ümbrus funktsionaalseks ja visuaalselt nüüdisaegseks.

Edaspidi on plaanis suviti korraldada Lasnamäe parkides rohkem vabaõhuüritusi ja rajada Pae parki selleks otstarbeks sobiv vabaõhulava. Sarnased lavad on olemas juba Mustamäel ja Nõmmel. Üks vabaõhulava ehitatakse Priisle parki juba 2017. aastal, teine sarnane peaks valmima aastal 2020 Pae pargis.

Lasnamäe spordikompleks aadressil Pae tn 1 vajab täielikku renoveerimist. Lisaks fassaaditöödele on plaanis hoone taha ehitada eri suurusega multifunktsionaalseid spordihalle.

Laiendamist ja renoveerimist ootab Ajaxi jalgpallistaadion, rahva spordiplats Katleri 2a, rampide ja treeningväljakute ehitamine Tondiloo pargis. Samuti on kavas pikendada Priisle –Hooldekodu tee jalgrattateed.

Lähitulevikus rajatakse mänguväljak Tondiraba parki ja pereväljak Seli metsa.

Linnamajandus, transport, teed ja tänavad

Tallinna Kommunaalameti teede renoveerimise programmi käigus planeeritakse järk-järgult teha korda ka Laagna tee sillad.

Parkimisprobleemide leevendamiseks ehitatakse lähitulevikus aadressile Punane 17 esimene parkimismaja. See on arvatavasti katseprojekti esimene etapp – kui projekt osutub lasnamäelaste

seas edukaks, jätkatakse parkimismajade ehitamisega Laagna, Varraku, Läänemere ja Ümera tänaval.

Täies hoos on Tondiraba pargi loomine. 15. mail 2017 avati uus nüüdisaegselt valgustatud jalgrattatee pikkusega 2,4 km. Ehituse teises etapis on plaanis rajada golfiväljakud ja piknikukohad.

Plaanis on rajada Priisle park (Linnamäe teel Maxima XXX kõrval). See on ainulaadne projekt, kuna see on esimene ulatuslik näide linna ametiasutuse ja kodanikuühenduse Lasnaidee edukast koostööst – just viimane algatas sellise pargi loomise.

Paevälja roheala on veel üks koht, mis vajab korrastamist. Paevälja platsil toimub mitu suurt üritust, nagu valgusfestival talvel ja jaanituli suvel. Lähitulevikus on plaan territoorium korda teha.

6. Mustamäe

6.1 Linnaosa tutvustus ja arenguperspektiivid

Mustamäelased hindavad linnaosa kompaktsust, head ühendust kesklinnaga, rohelist, arenenud kogukondlikku identiteeti ning jätkusuutlikku arenguperspektiivi. Tiheasustusalale, kus ühel ruutkilomeetril elab 8375 inimest, mahub tänu leidlikule planeeringule palju ülelinnalise tähtsusega parkmetsi, parke ning rohealasid. 1. mai 2017 elab Mustamäel 67 757 elanikku, mille põhituumiku moodustavad eestlased ning vene rahvuse esindajad. Mustamäe elanike seas on esindatud kokku 107 rahvust. Viimase nelja aasta jooksul on Mustamäe elanike arv kasvanud 2320 inimese võrra.

Mustamäel on suurim kvalifitseeritud töötajaid vajavate ettevõtete kontsentratsioon riigis. Tooni annavad teadus- ja ärilinnak Tehnopol pea 200 ettevõttega ning Põhja-Eesti Regionaalhaigla meditsiinilinnak ja lastehaigla, mida iga päev külastab ligi 2000 abi vajavat tallinlast ja lähivaldade elanikku. Mustamäe uuendusmeelsuse tagavad Tallinna Tehnikaülikooli ning Eesti Kunstiakadeemia õppetoolid, Tallinna Majanduskool ja IT Kolledž. Juba kaks aastat on mustamäelastele piisavalt lasteaiakohti ning siinsetesse lasteaedadesse tuuakse mudilasi ka teistest linnaosadest. 19 lasteaeda valmistavad mudilasi ette kooliks, üheksa kooli ja üks erakool pakuvad head haridust, kuuludes Eesti parimate hulka. Laste huviharidust toetab Mustamäe Laste Loomingu Maja. Toimuvad kogu õppeaastat hõlmavad koolidevahelised spordivõistlused. 2016. aastal valisid haridusministeerium ja Eesti Noorsootöö Keskus Mustamäe Avatud Noortekeskuse Eesti kolme parima noortekeskuse hulka. Traditsioonilistena korraldatakse linnaosas kogukonnaüritusi, nagu Mustamäe koguperefestival, Mustamäe Laululind, Mustamäe tervisepäev ja populaarsed salongiõhtud kultuurikeskuses Kaja, antakse välja auhindu Mõtle Mees, Mustamäe aasta õpetaja ja Mustamäe parim koolilõpetaja. 2014. aastast alates on linnaosa andnud välja raamatud „Kadaka – küla keset linna“, „Kuulsuste allee“, „Kadaka küla üleüldseriided“ ja Mustamäe 55. aastapäevaks fotoalbumi „Mustamäe – vana ja uus“.

Linnaosas on hästi toimiv koduhooldussüsteem, milleni jõudmiseks suurendati sotsiaaltöötajate arvu ja parandati nende motivatsiooni. Edukalt tegutseb Mustamäe Päevakeskus, mis pakub õppe- ja huvitegevust igas vanuses inimestele.

Mustamäelased kiidavad linnaosa rohelist, privaatsust ja puhtust, parkide ning metsaalade rohkust. Aktiivselt kasutatakse projektide „Hoovid korda“, „Roheline õu“ ja „Fassaadid korda“ võimalusi.

Mustamäe tulevik on teaduspõhisel, lisaväärtusi looval kõrgtehnoloogilisel tootmis- ja teadustegevusel ning meditsiinil, mille soodustamiseks tuleb planeerida ja rajada nüüdisaegne elukeskkond ja infrastruktuur.

8,09 km² suuruse pindalaga Mustamäel on pealinna ja riigi arengus oluline potentsiaal. Linnaosa kui unikaalse tehnika-, teaduse- ja meditsiinikeskuse ees seisvate probleemide lahendamisest oleneb Eesti lähikümnendite globaalne konkurentsivõime.

Programmi „Positiivne Tallinn 2014–2018“ algatused tõid Mustamäe arengus kaasa tõelise murrangu. On valminud mitu elanikele olulisi avalikke teenuseid pakkuvat objekti või on alustatud nende rajamist.

Eelmisel „Positiivse Tallinna“ ideekorjel soovisid linnaosa elanikud Mustamäe kultuurielu koondavat keskust, kus teatrietenduste ja kontsertide kõrval oleks ruumi huvitegevusele igas vanuses harrastajatele. 300-kohalise saaliga keskuse ehitus algab 2018. aastal. Uue kultuurikeskuse arhitektuurikonkurss viidi läbi 2016. aastal ning lõppvariandis arvestati elanike ettepanekutega. Lisaks kultuurikeskusele saab uude hoonesse ruumid linnaosavalitsus, mille senine hoone ei vastanud enam omavalitsuskeskuse tõrgeteta tööks vajalikele nõuetele. Küllastajate, eriti eakate ning liikumisraskustega inimeste jaoks polnud majas liikumine hõlbus, vananenud konstruktsioon ja halb ruumijaotus raskendasid tööd. Uues kultuurikeskust ja omavalitsust ühendavas hoones on need puudused kõrvaldatud ning esimese linnaosavalitsusena alustatakse tööd rohelise kontori põhimõttel.

Pikki aastaid tundsid mustamäelased puudust kodulähedasest kinost. Mustamäe Keskuses avatud kuue saaliga Baltikumi moodsaima tehnikaga Apollo kinos jõuavad nüüd ekraanile parimad filmid, mida varem pidi sõitma vaatama kesklinna.

2017. aastal pandi nurgakivi Mustamäe kirikule, mille ehitamist paljud kohaliku kogudusega seotud inimesed pikisilmi ootasid. Uues kirikus on multifunktsionaalsed ruumid nii teenistuste kui ka sotsiaaltöö läbiviimiseks.

Täitumas on ka unistus oma ujulast. Akadeemia tee 30 kinnistul algas spordikeskuse ehitus, kuhu lisaks täismõõtmetes basseini ja saunale tuleb jõusaal, rühmatreeningute saal, saal pallimängudeks ning võimlemiseks ja *bowling*'u-saal. Spordi- ja saunakompleks valmib 2018. aasta sügisel ning selle ehitab hoonestusõiguse lepingu alusel Astlanda Ehitus OÜ.

Sportimisvõimalusi on lisandunud ka Männi pargis, kus valmis kunstmuruga palliplats ja paigaldati hulk sportimisvahendeid. 2017. aasta suvel avatakse ekstreemspordisõprade rõõmuks täismõõtmetes rulapark.

Samal ajal kui tervishoius on kuhjunud probleeme, avatakse Mustamäel 2017. aasta lõpus vana polikliiniku asemele ehitatud tervisekeskus, kus saavad tööle asuda perearstid ja -õed, koduõed, füsioterapeudid ja ämmaemandad. Lisaks hakkavad tervisekeskuses tööle psühholoogid, hambaarstid ja eriarstid. Ravijärjekordade lühendamiseks planeeritakse suuremas mahus hambaravi, ämmaemanda iseseisvat vastuvõttu ja eriarstiabi sisehaiguste, kirurgia kui ka psühhiaatria valdkonnas. Tööle hakkab ka munitsipaalperearstikeskus ja rakendub koduõendusteenus. Tekib võimalus soetada proteese, ortopeedilisi ja muid abivahendeid ning osutada rehabilitatsiooniteenuseid.

Tallinna Lastehaigla SA rajas linnaossa Vaimse Tervise Keskuse. Selleks, et raviasutustesse jätkuks meditsiinitöötajaid, annab oma panuse Mustamäe arstide ja õdede maja.

Olulise sotsiaalobjektina väärib mainimist tugiteenuseid osutava perekeskuse valmimine Akadeemia teel.

Haridusasutustest on renoveeritud Tallinna Tehnikagümnaasium, Mustamäe Reaalgümnaasium ja Mustamäe Gümnaasiumi staadion.

Kadaka tee ja Kadaka pst taastusremondi käigus uuendati teekatendid, rajati kõnniteed ning vahetati välja purunenud äärekivid. Sujuvamaks muutus liikluskorraldus. Renoveeriti Akadeemia tee ja kvartalisiseseid teid on remonditud 2 miljoni euro eest.

Mustamäelaste jaoks paranes ühistranspordi logistika. Hõlpsamalt saab sõita vabaõhumuuseumisse ja loomaaeda. Põhja-Tallinnaga ühendust pidaval trolliliinil hakkasid päevinäinud Škoda trollide asemel sõitma uued hübriidbussid.

Mustamäe eakad on saanud oma eluga lihtsamalt hakkama tänu omavalitsuse makstavale pensionilisale. See toetus jääb auväärsetele mustamäelastele püsima.

6.2 Mustamäe linnaosas esitatud ettepanekud valdkonniti

Haridus

Laste õpitingimuste parandamiseks on vaja renoveerida Tallinna Arte Gümnaasium, nüüdisajastada Tallinna Saksa Gümnaasiumi hoone ja õueala ning renoveerida Männikabi lasteaed. Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasiumi staadion tuleb tuua linna omandisse ning renoveerida. Uuendamist vajab Tallinna 53. Keskkooli staadion. Et tagada laste turvaline lasteaeda jõudmine, tuleb Tammetõru ja Delfiini lasteaia juurde rajada parklad. Mustamäe Laste Loomingu Maja tuleb renoveerida. Kõigile kooliõpilastele, kaasa arvatud gümnaasiumiastmes, tuleb võimaldada tasuta koolitoit. Õpilaste igakülgeks arendamiseks peab kõigile õpilastele võimaldama tasuta osalemise vähemalt ühes huviringis.

Sport, noorsootöö ja vaba aeg

Et luua kõigile vanuserühmadele võimalus tegeleda kodu lähedal ujumise ning muude arendavate spordialadega, tuleb koostöös erasektoriga ehitada Akadeemia tee 30 kinnistule tänapäevane spordi- ja saunakompleks. Järgnevatel aastatel lisandub linnaosa õuealadele vähemalt neli pallimänguplatsi, üheksa vaba aja veetmise ala, jalgrattateid, spordiatraktsioone, mis vastavad ka invanõuetele. Sütiste parkmets tuleb koostöös riigiga korrastada, et tagada linlastele sportimisvõimalustega lõõgastus- ja puhkeala. Männi parki on plaanis rajada rattaparkla.

Kultuur

Vastavalt linlaste soovile ehitatakse kinnistule E. Vilde tee 118 Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks kultuuri- ja halduskeskus, kus hakkavad kõrvuti tegutsema Mustamäe Kultuurikeskus Kaja ja Mustamäe linnaosa valitsus. Jätkub linnaosavalitsuse toetatud mitmekülgne huvitegevus nii kultuurikeskuses, Mustamäe Laste Loomingu Majas, Mustamäe Avatud Noortekeskuses, Mustamäe Päevakeskuses kui ka kultuuriköögis. Soovitakse jätkata traditsiooniliste linnaosa ürituste korraldamist, nagu Mustamäe koguperefestival, Mustamäe Laululind, populaarsed salongiõhtud kultuurikeskuses Kaja, Mustamäe tervisepäev, ning korraldada muid kõigile elanike rühmadele mõeldud vabaajaüritusi.

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Ehitajate tee 82 päevakeskuse hoone tuleb renoveerida tänapäevaseks kõigile vanuserühmadele ja liikumispuudega inimestele sobivaks hooneks, kus saavad ruumid päevakeskus, Mustamäe Avatud Noortekeskus ja Kultuuriköök. Akadeemia tee 32 asuv sotsiaalmaja uuendatakse, et elupõlised mustamäelased saaksid veeta väärikat vanaduspõlve harjunud keskkonnas. Mustamäe toetab eluasemeprobleemi lahendamist viisil, kus munitsipaalpind eraldatakse korterivajaja kodulinnaossa. Jätkub toetuste maksmine vähekindlustatud elanikele, suurendades võimaluse korral ühekordseid toetusi, näiteks sünnipäevatoetus pensionäridele.

Keskkonnakaitse, heakord ja haljastus

Töötatakse välja Lepistiku pargi hooldus- ja tegevuskava. Ehitatakse lõpuni Pardiitiigi park ja rekonstrueeritakse Kadaka park. Teostatakse haljastuse dendroloogiline uuring, mille alusel eemaldatakse vanad, ohtlikud ja haiged puud ning tekkinud tühimikud täidetakse uute istikutega. Sagedamini ja paremini tuleb teha puude-põõsaste hooldusraide. Suurendama peab rahalisi vahendeid õuealade korrastamiseks ning mikroasumite suhtlus- ja puhkealade loomiseks, mis oluliselt parandaks korrusmajade elanike sotsiaalset lävimist.

Linnamajandus

Linnaosa suurimale probleemile, parkimiskohtade nappusele lahenduse leidmiseks koostatakse Mustamäe parkimise arengukava. Esimese konkreetse sammuna parkimisvõimaluste lisamiseks rajatakse koostöös erasektoriga linnale kuuluvale kinnistule Tammsaare tee 92 hoonestusõiguse seadmisega modernne parkimismaja. Avalikku linnaruumi ja parkidesse paigaldatakse uusi pinke ja prügikaste. Projektiga „Hoovid korda“ toetatakse vähemalt 60 korteriühistu õueala korrastamist. Sõpruse pst 209a/211a/213a elamute juurde ehitatakse parkimistaskud.

Linnatransport ja liiklusohutus

Linnaossa tekkinud uued tõmbekeskused muudavad inimeste liikumist ning see kajastub ka ühistranspordi kasutamises ning ootustes liinide kulgemine ja sõidugraafikud tegelike vajadustega kooskõlla viia. Optimaalsete transpordilahenduste leidmiseks on tarvis transpordi arengukava, mis analüüsiks siseliinide nõudlust ja vajadust liinide pikendamise ning peatuste asukohtade muutmise järele. Sellele toetudes saab kujundada ühistranspordi ümber inimeste soovide kohaseks ja panna käima Mustamäe-sisese bussiliini, mis ühendaks asumeid ja võimaldaks inimestel ümberistumiseta külastada tõmbekeskusi ja teenuseid pakkuvaid asutusi. Uute ja vanade teede rekonstrueerimisel on tarvis juba projektis näha ette liiklust rahustavaid meetmeid.

Linnaplaneerimine

Linnaplaneerimisel tuleb lähtuda elukvaliteedi parandamisest, linnaruumi inimkesksusest ja loogilisest ülesehitusest ning võimalikult suure osa kogukonna õigustatud ootuste arvestamisest. Elamuasumite planeerimisprotsessi üks olulisemaid eesmärke on sotsiaalse kliima parandamine ning elanike aktiivse suhtluse soodustamine. Aastaks 2022 tuleb igale mikroasumile planeerida kogukondlikku identiteeti tugevdav kogu pere puhkeala, kus leiaksid tegevust kõik naabruskonna elanikud.

Järgmistel aastatel keskendub põhitähelepanu teemaplaneeringutele, mis täiendavad üldplaneeringut ning annavad täpsema pildi eri valdkondade hetkeseisust ning sellest johtuvast arenguperspektiivist. Teemad, millega planeeringuprotsessis tegeleda, on ühistransport, parkimine, kodulähedaste puhkevõimaluste loomine, töökohtade paiknemine, ettevõtluse soodustamine läbi linnaruumiliste arengute jm.

Lisaks teemaplaneeringutele tuleb pöörata tähelepanu valdkondlike arengukavade koostamisele, mille alusel saab planeerida linnaruumile keskendunud tegevuste eesmärgipärasust, püstitatud ülesannete saavutatavust ning kava finantseerimist.

Mustamäe kui esimene konveiermeetodil püstitatud elamuasum vajab uuringut elamute olukorra kohta ning ettepanekuid moraalselt vananenud elamufondi nüüdisajastamiseks. Aastaid on elamufondi ajakohastamisse suhtunud ükskõikselt, ent 1960.–1970. aastate paneelmajad ei vaja

mitte üksnes püsivuseksportiisi, vaid lahendusi liftide paigaldamiseks, ebaotstarbeka ruumijaotuse muutmiseks, sisekliima parandamiseks ja välisilme värskendamiseks.

Teed ja tänavad

Tänavaremont ning kõnni- ja kergliiklusteede rajamine jääb omavalitsuse prioriteediks. Ehitatava kultuuri- ja halduskeskuse juurde rajatakse kvartalisine tee koos parkla ja kõnniteedega kuni Kadaka teeni. E. Vilde teelt projekteeritakse ja ehitatakse juurdesõiduteed ja parklad Tallinna Arte Gümnaasiumi, Tallinna Reaalgümnaasiumi ja Mustamäe Laste Loomingu Majani. Jätkatakse kergliiklusteede rajamist, ühendades need ülelinnalsisse võrgustikku. Alustada tuleb linna ringmagistraali osana transiidikoridoriks muutunud A. H. Tammsaare tee uue liikluslahenduse projekteerimist, et otsustada, milline võimalus rekonstrueerimiseks valida. Projekteerida tuleb ka läbimurre J. Sütiste teelt Viljandi ja Pärnu maanteele.

2017. aastal rekonstrueeritakse Kiili tn (Mustamäe tee – Vaablase tn) ja rajatakse Vilde tee 121 ning Akadeemia tee 50 ühendustee. Lisaks on kavandatud linnaosa kvartalisest teede ja kõnniteede katendite suuremahuline korrastamine.

Ettevõtluskeskkond ja turism

Mustamäe ettevõtluse arendamiseks on kõige perspektiivikam linna, riigi ja Tallinna Tehnikaülikooli koostöö Tehnopoly ettevõtluskeskkonda töökohtade loomiseks. Tehnopoly tuleb tutvustada kui rahvusvahelist ettevõtluskeskust, kus TTÜ teadlaskonna baasil on võimalik arendada teadusmahukat tootmist ja tehnoloogiauuringuid. Ühiselt erasektoriga tuleb otsida võimalus ehitada Tehnopoly piirkonda hotell, mis parandaks rahvusvahelise ettevõtluskoostöö perspektiive. Koostöös TTÜ-ga tuleb tegeleda üliõpilaskonna integreerimisega Mustamäe kogukonda.

Avalik kord ja turvalisus

Mustamäe turvalisuse parandamiseks on kohane uuendada tänavavalgustust ning paigaldada õuealadele ja parkidesse turvakaameraid. Koostöö politsei, munitsipaalpolitsei ja abipolitseinikega peab arenema süvitsi. Eriti oluline on noorte kuritegevuse ennetamiseks tehtav koostöö noorsoopolitseiga. Noorsootöö hoogustamiseks suurendab linnaosavalitsus noorsootöötajate arvu.

Linna juhtimine

Tallinnas on tehtud palju kaasava valitsemismudeli käivitamiseks, mille heaks näiteks on linnaosas nii halduskogud kui ka käesolev Tallinna positiivne programm. Veelgi suuremaks linnaosaelanike kaasamiseks peab linnaosa panema õla alla, et tekiks MTÜd, kes valdaksid oma kogukonna probleeme ning pakuksid linnaosavalitsusele välja kohaliku kogukonna lahendusi (toimiksid kui asumiseltsid).

Muud ideed ja ettepanekud

1. Mustamäelased soovivad tasuta ühistranspordi ja pensionilisa maksmise jätkumist.
2. Jäätmekäitluses eeldatakse linna suutlikkust hoida prügiveo hind kontrolli all ja leida võimalusi sorteeritud jäätmete tasuta äraveoks.
3. Mustamäelased toetavad hübriidbusside laialdast kasutuselevõttu ühistranspordis.
4. Pikisilmi oodatakse A. H. Tammsaare tee viimist süvendisse või tunnelisse ning liikluse rahustamist Sõpruse ja Mustamäe teel.

7. Nõmme

7.1 Linnaosa tutvustus ja arenguperspektiivid

Tallinna lõunapiiril paikneva Nõmme areng on tihedalt seotud mõisnik Nikolai von Glehni nimega, kelle unistus oli rajada oma maadele linn. 19. sajandi lõpul sai Nõmmest hinnatud suvituskoht, linnalist arengut kiirendas Glehni tegevus, kes kinnistuid soodustingimustel rendile andis. Unistus Nõmmest kui iseseisvast linnast täitus 12. novembril 1926. 1940. aastal sai Nõmmest Tallinna linnaosa, ent säilis omanäolisus, looduslähedus ja inimkesksus. Madala hoonestuse sulandumine loodusesse muudab Nõmme hinnatud elupaigaks. Linnaosas puuduvad keskkonda koormavad tööstusettevõtted. Viimastel aastatel on oluliselt lisandunud linnaosa vajadustega arvestavaid kaubandus- ja teenindusspindu ning meelelahutusasutusi.

Nõmme on ainulaadse metsa- ja aedlinnamiljööga rohelist väärtustav linnaosa, kus kõigil on hea ja turvaline elada. Nõmme linnaosa tunnuseks on tema tugev identiteet, mis rajaneb kuni 1940. aastani eksisteerinud Nõmme linna mainel ning Nõmme ainulaadsel metsalinnamiljöö. Nõmme põhiväärtused on loodus, rohelus, metsalinnamiljöö, männimets, rahu, turvaline koduaed lastele, tervisespordi võimalused. Nõmme identiteet on metsa- ja aedlinnamiljöö, ajaloolisel taustal ning mõtteviisil tuginev Nõmme elanike ühtekuuluvustunne ning linnaosa elukeskkonna väärtustamine.

Nõmme on 28 km² pindalaga linnaosa, mis paikneb Tallinna lõunaosas ning koosneb kümnest asumist: Laagri 0,55 km², Pääsküla 5,95 km², Kivimäe 2,20 km², Vana-Mustamäe 1,75 km², Hiiu 2,50 km², Nõmme 4,60 km², Rahumäe 1,75 km², Liiva 3,25 km², Männiku 3,70 km² ja Raudalu 2,45 km². 1. veebruari 2017 seisuga on Nõmmel 39 357 elanikku.

Nõmme positiivse programmi 2014–2018 tulemusel on Järve Selveri ning Kitsarööpa tee vahele rajatud kergliiklustee. See ühendab omavahel Ülemiste liiklussõlmest Pärnu maanteele ja läbi Rahumäe kulgeva kergliiklustee ning Nõmme keskusest Õismäele viiva, endisele raudteetammile rajatud kergliiklustee.

2017. aasta suvel algavad Pääsküla Gümnaasiumi kauaoodatud renoveerimistööd, mis kestavad kuni 2018. aasta sügiseni. 2017. aasta kevadel algas ka Pihlaka tn 10 hoone rekonstrueerimine Kraavikrõlli lasteaia laienduseks.

2014. aasta jaanuaris avati Männimudila lasteaia territooriumil uus moodulmaja. See võimaldas avada kaks uut lasteaiarühma ning juurde võtta 38 last. Moodullasteaedade rajamist kasutatakse edukalt Põhjamaades. See pakub kiiret lahendust lasteaiakohtade nappusele. Männimudila lasteaia mooduli rendiperiood on 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2018.

Hiiu tn ning Pärnu mnt rekonstrueeritud lõikudel on trassid uuendatud ning rajatud sademeveekanaliseerimine. Hiiu tänav rekonstrueeriti raudtee ja Vabaduse puiestee vahelisel lõigul. Tööd kestsid 2014. aasta novembrist 2015. aasta suveni. Tööde käigus vahetati välja teealused veetorud ja sõidutee asfaltkate ning ehitati uus kergliiklustee ja kõnnitee. Rekonstrueerimistööd tegi Lemminkäinen Eesti AS ning tööde maksumus oli 1,2 miljonit eurot.

2016. aasta esimeses pooles rekonstrueeriti Pärnu maantee lõik Järve Selveri ja Kitsarööpa tee vahel. Tööde käigus vahetati välja teealused veetorud ja elektrikaablid. Sõiduteele rajati uus asfaltkate ning ehitati välja kergliiklustee ja kõnnitee – paaritute numbritega majade poolele kõnnitee ja paarisnumbritega majade poolele kergliiklustee koos tänavavalgustusega. Tööd tegi Nordecon AS ning tööde maksumus oli 750 000 eurot.

Sportimisvõimaluste parendamiseks on rajatud seitse treeningväljakut. 2014. aasta suvel alustas Nõmme linnaosa valitsus kavaga, mille järgi ehitatakse lähiaastatel mitu uut treeningväljakut. Praeguseks on rajatud seitse väljakut ning sellega on kavas jätkata. Treeningväljakutele on paigaldatud seadmeid, mis pakuvad elanikele võimalust teha klassikalisi jõusaaliharjutusi vabas

õhus ja täiesti tasuta. Nõmme treeningväljakud asuvad Pihlaka tn 12 hoovis, Pärnu mnt 453a taga korvpalliväljaku kõrval, Risti tn 2 juures, Hiiu ja Vabaduse puiestee ristmiku läheduses, Väana tänava kergliiklustee parkla kõrval, Särje ja Laane tänava nurgal ning J. V. Jannseni ja Põllu tänava nurgal.

Vabaajategevuste ja linna teenuste kättesaadavuse parandamiseks on aadressile Valdeku 13 rajatud Nõmme Maja. Valdeku tn 13 krundil asunud kunagine Valdeku koolimaja koosnes kahest eri ajastul ehitatud osast, vanem osa pärineb 1950. aastate algusest ja uuem osa, mis oli väga kehva ehituskvaliteediga, 1980. aastatest. Viimane lammutati suures osas mõni aasta tagasi ning allesjäänud hoonetiiba rajati Nõmme uus saun-spordihoone. Vanem osa rekonstrueeritakse Nõmme Majaks. Linnaosavalitsus alustas juba 2011. aastal planeerimist, et tühjalt seisev kunagine Valdeku gümnaasiumi hoone uuesti kasutusele võtta. Hoone jagati lammutustööde tulemusel kahte eraldi ossa. 2013. aasta sügisel avati ühes osas Valdeku saun-spordihoone. Lisaks rajati kinnistule haljasalad, kõnniteed, parklad, kommunikatsioonide liitumispunktid ning tänavakorvpalli- ja rulaväljak. Pärast teise etapi valmimist 2017. aasta suvel ja sügisel saab kunagise koolimaja vanasse ossa uued ruumid praegu üsna kitsastes tingimustes tegutsev Nõmme vaba aja keskus ja noortekeskus. Ühtlasi tulevad hoonesse linnaosavalitsuse tööruumid ning Nõmme halduskogu koosolekusaal, veel üks väiksem spordisaal ja aula, samuti mõned rendipinnad.

Nõmmel tegutsevate asumiseltsidega koostöös rajati Eesti Vabariigi 100. ja Nõmme 90. sünnipäevaks Hiiule Pärnu mnt äärde 100 tamme park ning Kitsarööpa tee äärde paigaldati Nõmme linnapeade pingid. Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva ning Nõmmele linnaõiguste andmise 90. aastapäeva tähistamiseks istutati 2016. aasta aprillis Nõmmele 98 tamme. 2017. aasta kevadel isutati 99. puu. Viimane, sajas tamm pannakse mulda 2018. aastal. Tammepargi „Eesti Vabariik 100“ mõtte pakkus välja Kadi Alatalu Nõmme Tee Seltsist. Nõmme tähtpäevatatmed asuvad Hiiul Väana ja Salve tänava vahelisel Pärnu maantee lõigul, kuhu istutati kolme sorti tammesid: harilik tamm, püramiidtamm ja punane tamm.

2016. aasta aprilli lõpus paigaldati Kitsarööpa tee Nõmme turu ja suusahüppetornide vahelisele lõigule Nõmme omaaegsetele linnapeadele nimelised pingid. Tegemist oli Nõmme 90. juubeliaasta ühe ettevõtmisega. Linnaosavalitsus paigaldas nimelised pingid austusavaldusena omaaegsetele linnapeadele Alfred Lukinile, Johannes Lindemannile ja Ludvig Ojaveskile. Ettepaneku selleks tegi Nõmmel elav kultuuriloolane Piret Loide.

Võidu tn 56 vastas lahendati tänava rekonstrueerimise käigus parkimisprobleemid. Tööde käigus freesiti üles olemasolev tänavakate ja paigaldati sõidu- ja kõnniteele uus asfaltbetoonkate. Tänav sai uued äärekivid. Tänavaosu uuendamise käigus lahendati sademevee ärajuhtimine Valdeku ja Võidu tänava ristmikul.

Nõmme linnaosa valitsus, halduskogu ja kodanikuühendused on Pääsküla raba kaitse alla võtmist taotlenud juba aastaid. Pääsküla raba võeti kohaliku kaitse alla 2013. lõpus. Pääsküla raba ja seda ümbritsevate metsade näol on tegemist Tallinna ühe suurima tervikliku rohealaga, mida iseloomustab maastikuline mitmekesisus ja suur liigirikkus ning sellest tulenevalt suur keskkonnakaitsealine ja keskkonnahariduslik väärtus. Pääsküla rohealale kaitsestaatus andmise sihiks oli võimalikult ulatusliku roheala säilitamine, kus loodus omasoodu toimida saaks ning külastajatel oleks meeldiv linnakärast puhata.

Nõmme linnaosa potentsiaal peitub tema roheluses – männimets ja värske õhk on kindlasti aluseks hea elukeskkonna tekkimisele ja säilimisele.

7.2 Nõmme linnaosas esitatud ettepanekud valdkonniti

Tallinna positiivse programmi 2018–2022 Nõmme linnaosa konverentsile 9. mail eelnesid küsitlused ja veebiküsitlused, kus paluti inimestel anda hinnang Nõmmel pakutavatele teenustele

ning teha ettepanekuid Nõmme edasiseks arenguks. Kaasatud olid ka Nõmme asumiseltside ja kodanikuühenduste esindajad. Kõik Nõmme positiivsesse programmi laekunud ettepanekud on avaldatud ajalehes Nõmme Sõnumid. Seeläbi on antud kõigile ülevaade oma kodukoha murekohtadest, et ettepanekuid esitanud saaksid veenduda, et nende soove pole eiratud.

Haridus

Probleemiks on peetud lasteaiakohtade vähesust, samuti tuuakse välja, et koolid on ülerahvastatud ning tihti ei ole võimalik saada lapsele koolikohta oma kodu lähedusse. Lisaks soovitakse, et linn või linnaosa korraldaks koolitusi, nt koolitusi koeraomanikele või psühholoogialoenguid. Tallinna Nõmme Põhikoolis on sportimisvõimalused väga kesised ning Nõmme Gümnaasiumis puuduvad sootuks.

Sport, noorsootöö ja vaba aeg

Tunnustatakse Rabajooksu traditsiooni ning soovitakse selle jätkumist. Nõmme kettagolfiraja (Üliõpilaste tee ja Raja tänava piirkond) kohta on arvamusi kahesuguseid: osa nõmmekaid arvab, et tegevust tuleks kindlasti jätkata, teised on aga sellele absoluutselt vastu. Põhjuseks tuuakse just seda, et sealse tegevusega hävitatakse loodust, jalutajatel ei ole turvaline ning autod pargitakse haljasalale. Samuti tuntakse huvi ühe lisaujula vastu Nõmmele ning soovitakse ka jooga- ja tantsuringe (toimumiskoht võiks olla Valdeku tn 13). Tuuakse välja ka rattaparklate vähesust. Plaanis on Hiiu tennisekeskuse renoveerimine koos sisehalliga, milles oleks kokku kolm väljakut. Juurde oleks vaja ka pallimängu- ja tenniseväljakuid (tasuta kasutuses, kuid väravad oleksid avatavad vaid ID-kaardiga) ning suuremaid lastele mõeldud mänguväljakuid (nii nagu Mustamäel Männi pargis ning Kadrioru pargis). Huvitava ettepanekuna on välja toodud, et päevakorda võiks tekkida Pääsküla prügimäe taaskasutamine spordirajatise loomiseks (tõstukitega suusanõlv põhjaküljel, rattarajad, jooksurajad, päikesepatareid lõunaküljel).

Kultuur

Nõmmel tuntakse puudust inimesi ühendavatest sotsiaalsetest sündmustest, asumite inimestele korraldatavatest kokkusaamistest (nagu näiteks Kalamaja päevad, Telliskivi päevad, vanalinna päevad). Samuti soovitakse Nõmme kultuurikeskuse rohkem tantsuõhtuid ja rahvapillipidusid ja -kontserte.

Hiiu raudteejaama hoonesse soovitakse õdusat kohvikut, lastekeskust, interaktiivset raudteega seotud Hiiu infopunkti-kogukonnakeskust. Tuuakse välja ka idee, et austusväärsetele Nõmme inimestele tuleks teha nimelised pingid. Need tuleks paigaldada Kitsarööpa tee ääres olevate linnapeade pinkide vahele. Raja alguses võiks olla ka piltniku kuju, kes on peitunud statiivi kattevarju taha, meenutamaks omaaegseid Nõmme fotograafe Kõdarit, Sandatit, Kristinit.

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Nõmme ja selle lähiümbruse elanike tarbeks võiks algatada rehabilitatsioonikeskuse ja hooldeasutuse rajamise. Juba aastaid on Haapsalus sellist teenust osutavasse asutusse järjekord 8–10 kuud. Nõmme asutuse võiks nimetada Eesti kunsti- ja kultuuriinimeste hooldekoduks. Soovitakse ka mudaravilat või sanatooriumi, lisaks seda, et Nõmmele tuleks kindlasti tagasi postkontor. Eakatele ning vähese koormusega kodustele inimestele tuleks mõelda rakendust ja luua tegevuskeskkond mõnda parki. Munitsipaalpolitsei ja politsei tuleks muuta nähtavamaks (jalgrattapatrullid suvel jms).

Pakuti välja idee, et vabatahtlikud inimesed võiksid kasvõi korra nädalas käia liikumispuudega inimesi abistamas ja nendega jalutamas.

Keskkonnakaitse, heakord ja haljastus

Nõmme positiivsus peitub kindlasti roheluses, veelgi ilusamaks muutuks Nõmme siis, kui kändud asendada uute puudega ning pöörata suuremat tähelepanu parkides ja mänguväljakutel ning muudes avalikes kohtades olevate prügikastide tühendamisele ja piisavale hulgale. Peale bussipeatuste võiksid väikesed prügikastid olla ka maanteede ääres ja kaupluste läheduses.

Linnaosas on palju väikeseid mänguväljakuid, aga võiks olla ka mõni suurem, kus oleks atraktsioone ka vanematele lastele.

Raudtee ja Mai tn nurgal olev park vajaks atraktiivsemaks muutmist – praegu on seal sünge ja pime ning seal käiakse vähe. Korrastamist vajab Särje-Laane-Hommiku tn vahel olev metsaala, kus riigile kuuluvat kinnistut ümbritseb lagununud traataed. Oluline oleks see ala avada, korrastada ning muuta ilusaks parkmetsaks sarnaselt Hiiul olevate parkidega. Metsaalade säilitamisele ja maastikukaitsealade hooldamisele tuleks suuremat tähelepanu pöörata. Parkide nurkadesse tuleks paigaldada koerte väljaheidetele mõeldud prügikastid.

Piirdeaedade korrastamise soosimine – leida võimalus sundida majaomanikke uuendama lagununud piirdeaedu või need eemaldama.

Heakorrakuul tuleb korraldada mitmesuguseid kampaaniaid. Kõik Nõmme elanikud oleks väga hea meelega nõus panustama oma aega ja vahendeid elukeskkonna parendamiseks, kahjuks on „Teeme ära!“ ainult üks kord aastas. Nõmme linnaosas võiks olla spetsialist, kes tegeleks vabatahtlikega ja nende tegevuse koordineerimisega.

Palju on räägitud pinkidest, mille võiks paigaldada Männiku kortermajade vahelistele aladele, Võidu parki, kergliiklustee äärde, Nõmme silla juurde metsa alla (sh sillast hüppetornide poole). Istepinkidega puhkeala tuleb rajada ka Vana-Pärnu mnt – Piiri tn, kus praegu paiknevad hooldamata alal pakendikonteinerid.

Harku mõisa teel toimub konnade ränne, sinna tuleb paigaldada hoiatusmärk.

Linnamajandus

Linnaosa tehnilise infrastruktuuri edasiarendamiseks tuleb ühiskanalisatsiooniga liita majapidamised, mis on sellest välja jäänud, ning seejärel korrastada teed ja kõnniteed. Rajada tuleb sademeveekanalisisatsioon.

Tuleb leida võimalus maamaksusoodustusteks Nõmmel ajalooliselt väljakujunenud suurte elamukruntide omanikele, eriti eakatele. Tühjalt seisvad majad Nõmme keskuses tuleb korda teha ja korrastada linnapilti sobimatud vanad kuurid, mida on tihedalt Nõmme vanemates linnaosades (Idakaare, Kuiv, K. Raua, Glehni tn).

Nõmmet läbib mitu raudteejaama, mis on Nõmme sümbolid. Raudteejaamade juurde kuulunud avalikud tualetid tuleb taastada ja taasavada, samuti oleks avalik käimla vaja rajada Nõmme keskusesse.

Linnatransport ja liiklusohutus

Nõmmelastele on oluline, et suurtel peatänavatel muutuks liiklus sujuvamaks, et autod ei kipuks väikestele tänavatele kihutama. Bussiliinid ja sõidugraafikud tuleb muuta nõmmelaste vajadustele

vastavaks, näiteks tihendada bussiliinide 20 ja 20a graafikut, pikendada nr 14 busi graafikut õhtusel ajal (viimane buss kesklinnast tuleb praegu 19.20) kella 21ni ning teha sellele peatus ka Ristil. Tähetorni, Kivimäe ja raudteest Kadaka pst poolse Pääsküla ühistranspordiühendus linnaga tuleb muuta paremaks. Peaaegu igal aastal tõstatab keegi rahvakoosolekul küsimuse, mis puudutab kogu liikluse suunamist Nõmme keskusest välja, et teha sellest jalakäijate ala ja luua praegusele keskuse ristmikule Nõmme esindusväljak.

Linnaplaneerimine

Linna ja linnaosavalitsuse tegevuse üks olulisemaid eesmärke on Nõmme miljööväärtsliku piirkonna säilitamine. Selleks tehakse koostööd linnaplaneerimise ametiga, Nõmme seltside ja elanikega. Pidevalt tuleb majaomanikke teavitada õigustest ja kohustustest. Suuremate korterelamute ja asutuste ümbruses tuleb lahendada parkimisprobleemid. Linnakeskkonna väärtuse suurendamiseks vajab Nõmme avaliku linnaruumi skulptuuridega ilmestamise programmi.

Teed ja tänavad

Kõnniteede ehitamise ja remondi vajadust nimetati järgmiste tänavate puhul: Õie tn, Pihlaka tn, Tähetorni tn, Vana-Pääsküla tänavad, Pärnu mnt alates Kirde peatusest Nõmme poole, Pärnu mnt ääres Männi ja Puuvilja tn vahele jääv kõnniteelõik, Trummi tänava kõnnitee lõpuni ehitamine Kadaka pst-ni, Nõmme raudteeülesõidu ja Alfredi publi vahelisele lõigule korralliku kõnnitee ehitamine ja sealse bussipeatuse korrastamine, Sõõrikukohviku ja Tallinna Nõmme Põhikooli vahel oleva raudteeülekäigu juures ning Hiiu ja Raudtee tn ristmikul.

Olulisena toodi välja ka Nõmme raudteeülesõidu probleemi lahendamist.

Nõmme ja Hiiu jaama vahel võiks Raudtee tänava Vabaduse puiestee poole jääva haru raudteepoolses servas ehitada välja korrektse kõvakattega peatumis- ja parkimisriba ja eraldada haljasriba äärekividega.

Soovitakse kitsarööpmelise raudtee tammil oleva kergliiklustee pikendamist Glehni lossi ja pargini. Seda teelõiku kasutavad intensiivselt nii jalutajad, jooksjad kui ka ratturid, kuid puudub isegi kõnnitee. Glehni lossi, pargi, tähetorni ja spordikompleksi juurdepääs Nõmme keskusest paraneks märkimisväärselt.

Tihedama liiklusega tänavad võiks nüüdisajastada koos vee- ja kanalisatsioonivõrgu uuendamisega ja rajada sademeveekanaliseerimise. Rahumäe surnuaia äärde tuleks luua parkimiskohad (praegu pargitakse haljasalal).

Avalik kord ja turvalisus

Linnaosa parkides ja mänguväljakutel tuleb tõhustada järelevalvet avaliku korra nõuete täitmise üle. Samuti tuleb tõhustada jäätmeäitluse nõuete kontrolli ning jälgida, et elanikud ei viiks oma prügi loodusesse, vaid ettenähtud kohta. Tuleb suurendada politseipatrullide kohalolekut eri piirkondades, et tagada liiklusrikkujate korrarekutsimine, hoiatamine ja karistamine.

Suurtel peatänavatel tuleb liiklus muuta sujuvamaks, et autod ei kipuks väikestele tänavatele (nt korrallik roheline laine). Praegu jääb näiteks mööda Vabaduse pst Laagri poole sõitja alati muusikakeskkooli esise valgusfoori taha (ainult jalakäijatele mõeldud ülekäik), mis peaks olema nupuga foor, kuid autodele tuleb punane ka siis, kui ühtegi jalakäijat seal ei ole.

Enne piirkiiruse langetamist tuleks jõuda nii kaugemale, et olemasolevatel teedel ja tänavatel peetakse piirkiirusest kinni (nt Rahumäe tee ja Kitsarööpa tee vaheline ala, kus sõidetakse üle 60 km/h).

Linna juhtimine

Nõmme linnaosa juhtimisse tuleb senisest rohkem kaasata linnaosa halduskogu, Nõmmel tegutsevad asumiseltsid ja kodanikuühendused ning võtta nende seisukohad otsuste langetamisel reaalselt arvesse.

Muud ettepanekud

Tunnustada majahoidjaid, kes hoiavad oma kinnistuga piirneval kõnniteel puhtust ja korda.

8. Pirita

8.1 Linnaosa tutvustus ja arenguperspektiivid

Pirita on linnaosa, mis oma parkmetsade, kauni rannajoone, huvitavate ajalooliste paikade ja pealinna puhtaima loodusega pakub emotsioone nii neile, kes siin päevast päeva elavad, kui ka neile, kes siia suvitama on sõitnud või just siia endale kodu ihkavad.

Juba kaugelt paistab Pirita tuntuim sümbol, rohkem kui 600 aastat vana Pirita klooster. Just kloostri ümbrusse tekkis omal ajal väike asum, mida kloostri kaitsepühaku Püha Birgitta järgi hakati nimetama Piritaks. Pirita on linnaosa, mis laiub 18,7 ruutkilomeetrit ja kus 1. mail 2017. aastal oli kodu 18 441 inimesel. Linnaosa üsna selgepiirilistel asumitel põhineb siinse rahva tugev ühtekuuluvustunne ja kodanikuühenduste aktiivne tegevus.

Pirita on hinnatud sportimise ja vaba aja veetmise koht. Pirita Majandusgümnaasium ja Pirita spordikeskus (velodroom) on ümbritsetud valgustatud terviseradadega. 2016. aastal valminud tunneli kaudu on spordikeskusest turvaline pääs Lillepi pargi kergliiklusringile. 2,4 km pikkusel Pirita rannal on päikeselistel päevadel üle 10 000 suvenautleja. Pirita ajaloo väärikaks sündmuseks on siin toimunud 1980. aasta olümpiamängude purjeregatt.

Iga aasta augustis toimub Pirital kultuuri suursündmus Birgitta festival.

2014. aastal selgus positiivse programmi raames läbi viidud küsitlusel, et Pirita elanikud soovivad juurde meelelahutus- ja kaubanduskeskusi. Nüüdseks on avatud kodulähedased Pärnamäe ja Miiduranna keskus. 2016. aasta lõpus avas endises linnaosavalitsuse rekonstrueeritud hoones uksed uus ärikeskus Piirita. Selles hea ja mugava asukohaga uues keskuses on olemas piritalastele kõik vajalikud kaubandus-, teenindus- ja meelelahutusettevõtted.

Pirita inimeste jaoks on alati olnud olulisel kohal haridus. See kerkis esile ka 2014–2018 programmis ning oli üks põhjustest, miks linnaosavalitsus koostöös haridusametiga hakkas veelgi aktiivsemalt arendama linnaosa koole ja täiustama sealset õpet. Lõpetatud on kolmeetapiline Merivälja Kooli juurdeehitus, mille käigus sai kool juurde klassiruumi, valmis täismõõtmega spordihoone ning ujula. Lisaks muudeti kool 6-klassilisest algkoolist 9-klassiliseks põhikooliks. Pirita Majandusgümnaasium sai 2017. aastal uue loomeettevõtluse õppesuuna. Renoveeriti täielikult Konstantin Pätsi Vabaõhukool. Oluline on head õppekvaliteeti säilitada ning tagada kõikidele lastele ja noortele kooli- ja lasteaiakohad.

Eelmise programmi jooksul oli linnaosa elanike jaoks vajalik arendus ka Pirita spordikeskus: rajati uus tervisespordimaja, lastemänguväljak, kelgumägi, uisu- ja tenniseväljakud. Arenduse käigus ühendati spordikeskuse terviserajad Rummu tee tunneli kaudu Lillepi pargi kergliiklusteede võrgustikuga, et sportimine oleks ohutu, mugav ja tänapäevale kohane.

8.2 Pirita linnaosas esitatud ettepanekud valdkonniti

Haridus

- a) Probleem: Pirital ei jätku lasteaiakohti.

Lahendusettepanek: rajada Pirita-Kose lasteaia uus õppehoone. Kaaluda võimalust ja laiendada Padriku lasteaeda ja teha seda vajaduse korral.

- a) Probleem: Pirita Majandusgümnaasiumi gümnaasiumiõpilased ei saa tasuta lõunat.

Lahendusettepanek: kohalik omavalitsus leiab võimaluse rahastada ka gümnaasiumiõpilastele tasuta koolilõuna andmist.

Sport, noorsootöö ja vaba aeg

- a) Probleem: Pirita linnaossa oleks vaja juurde ujulaid.

Lahendusettepanek: eraldada ajad Merivälja kooli ujula avalikuks kasutamiseks.

- b) Probleem: linnaosas puudub võimalus ekstreemspordiga tegeleda.

Lahendusettepanek: selgitada välja huvirühma soovid ja kaaluda võimalusi nende täitmiseks.

Kultuur

- a) Probleem: kultuuri- ja spordiüritusi võiks rohkem olla.

Lahendusettepanek: traditsioonilisi üritusi on vaja meedias senisest enam tutvustada.

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

- a) Probleem: järjekorrad arsti vastuvõtule on pikad, Pirita Perearstikeskuses on ruumi vähe.

Lahendusettepanek: laiendada Pirita Perearstikeskust ning vajaduse korral taotleda uusi perearstinimistuid.

Keskkonnakaitse, heakord ja haljastus

- a) Probleem: puuduvad jäätmete liigiti kogumise konteinerid.

Lahendusettepanek: paigaldada juurde konteinereid jäätmete liigiti kogumiseks linnaosa suurematesse asumitesse ja ostukeskuste juurde.

- b) Probleem: Pirita linnaosas puudub koerte jalutusväljak.

Lahendusettepanek: rajada koerte jalutusväljak Lillepi parki.

- c) Probleem: Lillepi pargis puuduvad võimalused mitmekesiseks vaba aja veetmiseks.

Lahendusettepanek: jätkata Lillepi pargi arendustöid.

- d) Probleem: Pirita linnaosas ei ole võimalusi mänguliseks vaba aja veetmiseks igas vanuses inimestele.

Lahendusettepanek: rajada peremänguväljak ja jõulinnak Pirita randa ja Lillepi parki.

Linnatransport ja liiklusohutus

- a) Probleem: Pirita linnaosas tuleb suurendada liiklusturvalisust.

Lahendusettepanek: rajada juurde kergliiklusteid, teekünniseid ja valgustatud ülekäiguradasid. Tõhustada politseikontrolli.

- b) Probleem: bussipeatus jääb Merivälja inimeste jaoks liiga kaugele.

Lahendusettepanek: pikendada bussi nr 6 liini Merivälja asumisse.

- c) Probleem: Pirita bussid ei läbi Pirita keskust ühtlaste intervallidega.

Lahendusettepanek: optimeerida bussiliine koostöös Tallinna transpordiametiga.

Linnaplaneerimine

- a) Probleem: Pirita rannaalal ei ole tingimusi, et seal aasta läbi mitmekülgset ja huvitavalt vaba aega veeta.

Lahendusettepanek: alustada Pirita rannaala arendamist koostamisel oleva detailplaneeringu alusel.

Teed ja tänavad

- a) **Probleem:** Pirita rannaala promenaad on lagunened ega sobi jalgsi ja kergliiklusvahendiga liiklejaile üheskoos kasutamiseks.
Lahendusettepanek: kavandada Tallinna kommunaal ameti eelolevate aastate eelarvesse raha ranna detailplaneeringule vastava teedevõrgu rajamiseks.
- b) **Probleem:** Pirita teel ei ole Russalka ristmiku läbilaskevõime piisav ja tekitab liiklusummikuid.
Lahendusettepanek: ehitada Reidi tee.
- c) **Probleem:** Kose tee on transiitliiklusega üle koormatud.
Lahendusettepanek: ehitada Mustakivi tee pikendus Kose teele.
- d) **Probleem:** Kloostrimetsa tee on auklik ning puudub kergliiklustee.
Lahendusettepanek: renoveerida Kloostrimetsa tee kalmistu algusest Pärnamäe teeni ja rajada sinna kergliiklustee.
- e) **Probleem:** Pärnamäe tee ja Vana-Narva mnt ristmiku läbilaskevõime ei vasta liikluskoormusele.
Lahendusettepanek: ristmik rekonstrueerida valgusfooridega ristmikuks. Liikluse turvalisuse huvides rajada sinna valgustatud ülekäigurada.
- f) **Probleem:** üks lõik Lehiku teest on välja ehitamata.
Lahendusettepanek: kavandada nimetatud lõigu ehitamist.
- g) **Probleem:** Pirita linnaosa kergliiklusteed on omavahel ühendamata.
Lahendusettepanek: rajada kergliiklustee Metsakalmistu väravast kuni Pirita Perearstikeskuseni.

Ettevõtluskeskkond ja turism

- a) **Probleem:** Pirita rannas võiks olla rohkem võimalusi aastaringseks vaba aja veetmiseks. Puudub suvitusajaväline teenindus.
Lahendusettepanek: rannaala arendustööde käigus rajada juurde võimalusi mitmekesiseks tegevuseks. Rajada hoone, kus aasta läbi rannakülastajatele vajalikke teenuseid osutada.

Muud ideed ja ettepanekud

- a) **Probleem:** Sisekaitseakadeemia hooned on inetud.
Lahendusettepanek: rajada Sisekaitseakadeemia Kase tänava õppekompleks uue detailplaneeringu kohaselt.

9. Põhja-Tallinn

9.1 Linnaosa tutvustus ja arenguperspektiivid

Põhja-Tallinn on üks kaheksast Tallinna linnaosast ning see asub 17,3 km² suurusel alal. Linnaosa on mitmekesise rahvusliku kooslusega – siin elab 68 rahvuse esindajaid. Rahvastikuregistri andmetel elas 1. jaanuaril 2017 Põhja-Tallinna linnaosas 59 697 elanikku, neist eestlasi 48,4%, venelasi 42,5%, ukrainlasi 3,8%, valgevenelasi 1,9% ja soomlasi 0,5%.

Siin on üheksa väga eriilmelist asumit – Tallinna vanimast eeslinnast möödunud sajandi tööstuspiirkondadeni – Kalamaja, Karjamaa, Kelmiküla, Kopli, Merimets, Paljassaare, Pelgulinn, Pelguranna ja Sitsi.

Põhja-Tallinn on pealinna kõige pikema rannajoonega linnaosa – siin on 20 km merepiiri ja 11 sadamat. Põhja-Tallinn on üks Tallinna kiiremini arenevaid linnaosaid.

Linnaosa territooriumil asub palju linnakodanike ja turistide armastatud kultuuriobjekte: linnahall, Kultuurikatel, Kalaranna fort – rahvakeeli Patarei vangla –, Lennusadam, Telliskivi loomelinnak ja Salme kultuurikeskus.

Põhja-Tallinnas on väga palju rohelist. Siin on neli eriilmelist parki: Kalamaja kalmistupark, Kopli kalmistupark, Kase ja Süsta pargid ja Merimetsa park. Linnaosa territooriumile jäävad kaks linnarahva seas populaarset supelranda: Stroomi ja Pikakari. Põhjatallinlased hoolivad oma keskkonnast, haljastades aedu ja osaledes aktiivselt talgupäevadel ning mitmesugustes projektides (nt „Hoovid korda“ ja „Fassaadid korda“), et ühiselt muuta linnaosa veel ilusamaks ja rohelisemaks.

Neli aastat tagasi, kui viidi läbi esimest ideekorjet ja koostati positiivset programmi aastateks 2014–2018, oli osalenute arv suur ja ettepanekuid oli palju.

Tollase ideekorje käigus selgus, et linnaosas võiksid olla paremad vaba aja veetmise ja sportimisvõimalused. Lisaks oli vajadus ka suurema ja multifunktsionaalsema kaubanduskeskuse järele. Olulisel kohal oli kergliiklusteede võrgustiku arendamine ja linnaosa teede remont. Samuti paluti rohkem kaasata elanikke linnaosa juhtimisse.

Kokkuvõte näitab, et praeguseks on suur osa neist ettepanekutest ellu viidud või viiakse ellu lähiajal.

Aastal 2014 avati endise Kajaka kaupluse ja turu territooriumil Stroomi Keskus. Kaubanduskeskus on saanud linnaosa elanike igapäevaelu osaks.

Aadressil Sõle 40a on valmimas uus ja kauaoodatud spordikeskus koos ujulaga. Spordikeskusesse on tulemas kaheksa rajaga 25 m pikkune basseini (pindala 943,8 m²) koos lastebasseiniga, kolme väljakuga pallimängusaal (1853,9 m²), vehklemissaal (317,6 m²), jõusaal (148,7 m²) ja judosaal (246,4 m²). Spordikeskuse hoone juures on kerghalliga kaetav täismõõtmetes jalgpalliväljak ning varsti kerkib spetsiaalse kattega välikorvpalliväljak ja treeningväljak.

Viimase nelja aasta jooksul on remonditud mitmed korrastamist vajavaid teid. Kvartalisised teed on saanud uue ilme. Aastal 2015 teostati töid Õle tn, Telliskivi tn ja Härjapea tn vahel ja 2016. aastal teostati Härjapea ja Kolde pst vahel taastusremondi töid ning renoveeritud sai Kalju tn. Aastal 2017 korrastatakse Vabriku ja Valgevase tänav koos Valgevase ja Malmi ristmikuga. Kergliiklusteede võrgustikku on kõvasti arendatud. Sel aastal rajatakse kergliiklustee raudteetammile (Ehitajate tee – Stroomi rand), mis ühendab omavahel Nõmme, Mustamäe, Haabersti ja Põhja-Tallinna kergliiklusteed ning Harku metsa ja Nõmme terviserajad ühtsesse võrgustikku.

Laste ja noorukite vabaaja veetmise võimalused on igati laienenud. 2016. aastal ehitati Stroomi randa uus treeningväljak. Põhja-Tallinna noortekeskus pakub noortele erinevaid tegevusi. Samuti pakkus Põhja-Tallinna valitsus koostöös SA Õpilasmalevaga linnaosa noortele hooajatööd. 2016. aasta sügisel paigaldas linnaosa koostöös MTÜga Eesti Rulaliit Pelgulinna asumisse elemendid, mida noortel on võimalik kasutada rulutamiseks ja ekstreemspordiks.

Põhja-Tallinna valitsus toetas mitme MTÜ ja spordiklubi tegevust eesmärgiga mitmekesistada laste ja noorukite ajaveetmisvõimalusi. Aprillis 2017 rajas linnaosa koostöös kohaliku MTÜga kuus lauatenniseväljakut, tänu millele on linnaosa elanikel võimalik aktiivselt vaba aega veeta. 2017. aasta mais rajati liikumisaktiivsuse edendamiseks Kalaranda, Koplisse ja Pelguranda esimesed asumisesed liikumisrajad Eestis.

Lastele liiklushariduse andmiseks rajatakse aastal 2017 Tallinna Kunstigümnaasiumi territooriumile uus mängulinnak, kus lapsed saavad ohutult omandada linnaliikluskogemusi.

Põhja-Tallinna elanikud on kaasatud linnaosa juhtimisse. Linnaosa elanikele on korraldatud ümarlaudu ja kohtumisi neid muretsema panevatel teemadel (gaasiohutus, süstlavahetuspunkt, kopterite müra jne). Septembris 2016 korraldati linnaosa elanike seas linnaosa eelarve küsitlus, mille tulemusena vähenesid 2017. aasta ürituste kulud 60 000 euro võrra ning see summa suunati heakorraküsimuste lahendamisse. Nende vahendite eest paigaldati 2017. aasta mais Põhja-Tallinna linnaossa 170 uut prügikasti.

2016. aasta novembris loodi Põhja-Tallinna noorte ümarlaud ning 2017. aasta jaanuaris Põhja-Tallinna eakate nõukogu. Põhja-Tallinna valitsus püüab oma võimaluste piires informeerida elanikke tulevatest ajutistest ja alalistest muudatustest linnaosas nii linnaosa ajalehe, Facebooki-lehe kui ka kirjade vahendusel.

Kuna Põhja-Tallinn on mitmekultuurse ja -rahvuseline elanikkonnaga linnaosa, siis tehakse teavitustööd nii eesti kui ka vene keeles. Lisaks mõlemakeelsele linnaosa ajalehele ja eestikeelsele Facebooki-lehele on loodud ka venekeelne Facebooki-leht.

9.2 Põhja-Tallinna linnaosas esitatud ettepanekud valdkonniti

Haridus, kultuur, sport, noorsootöö ja vaba aeg

Selleks, et pakkuda lastele ja noortele veelgi paremat huviharidust, on vaja leida Tallinna Kopli Noortemajale uus asukoht ja ehitada uued ja tänapäevased ruumid.

Linnaosa kultuurielu edendamiseks oleks vaja täielikult renoveerida Salme kultuurikeskus. Keskuse renoveerimine annab võimaluse kasutada efektiivsemalt kõiki hoones olevaid ruume ning seeläbi pakkuda elanikele rohkem kultuurielamusi.

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

Arstidele ja patsientidele paremate tingimuste loomiseks tuleb rekonstrueerida Kopli polikliinik nüüdisaegseks esmatasandi tervisekeskuseks, kus oleksid nii perearstid kui ka eriarstid.

Eakatele ja riskinoortele parema sotsiaalteenuse osutamiseks peab ehitama uue Põhja-Tallinna sotsiaalkeskuse, kus saab sihtrühmadele osutada kvaliteetsemaid teenuseid.

Linnaplaneerimine, linnamajandus, keskkonnakaitse, heakord ja haljastus

Linnaosa vaba aja veetmise võimaluste ja linnaosa keskkonna parandamiseks tuleb korrastada Kase ja Süsta park.

Merimetsa tuleb luua korralik terviserada.

Laste mänguväljakute turvalisuse ja atraktiivsuse tagamiseks tuleb täiendada olemasolevaid mänguväljakuid uute elementidega.

Linnaosa puhtuse ja heakorra hoidmiseks tuleb rajada uusi koerte jalutusväljakuid.

Koostöös erasektoriga tuleb leida paremad lahendused ning ehitada Stroomi randa tänapäevane rannahoone.

Linnatransport ja liiklusohutus

Liiklejate turvalisuse tagamiseks on vaja rekonstrueerida kolm ohtlikku ristmikku: Kopli-Erika-Ristiku ristmik, Tööstuse-Sitsi-Kopli ristmik ja Sõle-Kopli ristmik.

Paljassaare poolsaare paremaks ühendamiseks ülejäänud linnaga on vaja üle vaadata bussiliinide sõidumarsruudid ja -ajad ning korrastada Paljassaare teed ja tänavad.

Samuti vajab terviklahendust parkimine ja liikluskorraldus Kalamaja ja Pelgulinna asumis.

Teed ja tänavad

Tuleb jätkata kergliiklusteede võrgustiku arendamist ning korrastamist.

Linnaosa teede seisund vajab korrastamist, tuleb jätkata tänavakatte parandamist ja üldmagistraalide ning kvartalisiseste teede remonti.

Ettevõtluskeskkond ja turism

Turistide huvi suurendamiseks Põhja-Tallinna vastu tuleks jätkata Tallinna linnahalli rekonstrueerimist.

Avalik kord ja turvalisus

Põhja-Tallinna elukeskkonna turvalisuse tõstmiseks tuleb suurendada politseipatrullide kohalolekut eri piirkondades, eriti asumisisestel tänavatel.

Samuti tõhustada järelevalvet alkoholi tarbimise üle koolide juures, bussipeatustes ja ühistranspordis, samuti koolihoonete juures suitsetavate noorte üle.

Linna juhtimine

Põhja-Tallinna linnaosa juhtimisse tuleb senisest rohkem kaasata linnaosas tegutsevaid asumiseltse ja kodanikuühendusi. Jätkata tuleb ka elanikkonna kaasamist Põhja-Tallinna arendamisse küsitluste ja kohtumiste korraldamise ning ümarlaudade loomise teel.

Toomas Sepp
Linnasekretär

Seletuskiri

Tallinna Linnavalitsuse istungi protokollis päevakorrapunkti „Tallinna positiivne programm 2018-2022” juurde

Tallinna Linnavolikogu algatas oma 9. märtsi 2017 otsusega nr 23 Tallinna positiivse programmi 2018–2021. Algatuse eesmärk oli kaasata linnaelanikke, kodanikuühendusi ja muid organisatsioone linna arengu kavandamisse ning anda linnaelanikele võimalus välja pakkuda oma ideid linna arendamiseks. Selleks korraldati linnaosades rahvakonverentsid, kus arutatud ideede põhjal koostati „Tallinna positiivne programm 2018–2022“.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 3 p 2 kohaselt otsustab ja korraldab omavalitsusüksus neid kohaliku elu küsimusi, mis ei ole seadusega antud kellegi teise otsustada ja korraldada.

Kohalik omavalitsus rajaneb põhimõttel, et linnaelanikel on õigus osaleda kohaliku võimu teostamisel ning kohalikel omavalitsusorganitel tuleb oma tegevuses lähtuda linnaelanike vajadustest ja huvidest. Tallinna positiivse programmi loojateks olid linnaelanikud, kodanikuühendused ja mittetulundusühingud. Iga Tallinna elanik, kes soovis linna arengus kaasa rääkida, oli oma ettepanekutega oodatud. Positiivse programmi koostamise eesmärk oli julgustada linlasi välja pakkuma ükskõik milliseid uuenduslikke ideid, ükskõik kui ebatavalised need alguses paista võisid. Oodatud olid kõik ideed, mis edendavad inimeste heaolu laiemalt või mis toetavad haavatavaid ühiskonnagruppe ja ühiskondlikku õiglust. Rahvast ärgitati ideid välja käima ka seetõttu, et linnavalitsusel oleks võimalik paremaid otsuseid teha. Linnajuhid saavad nii täpsemalt teada, milliste linnaelanike murede ja probleemide lahendamine on linlaste meelest esmatähtis.

Sellise lähenemise vajalikkust kinnitab eelmise sarnase programmi „Tallinna positiivne programm 2014–2018“ edukas läbiviimine ning osalejate ja ettepanekute rohkus. Eelmise programmi raames kogutud ja elluviidud ettepanekutega on võimalik tutvuda Tallinna veebilehel <http://www.tallinn.ee/est/Tallinna-positiivne-programm>.

Tallinna positiivse programmi 2018–2022 koostamiseks korraldasid linnaosade valitsused 2017. aasta kevadel linnaosades Tallinna arendamiseks pakutavate ideede kogumise linnaelanikelt, mittetulundusühingutelt, kodanikuühendustelt ja teistelt organisatsioonidelt. Ideekorje raames välja pakutud ideed ja head mõtted toodi laiema publiku ette linnaosade korraldatud piirkondlikel rahvakonverentsidel. Konverentsidest olid oodatud osa võtma nii linnaelanikud kui ka mittetulundusühingud, vabakondade esindajad ja ettevõtjad. Konverentsidel esitleti kogutud ideid ja analüüsisiti neid koos ekspertidega, et leida kõige kiiremini elluviimist vajavad uuendused. Konverentside arutelude tulemusel sündis Tallinna positiivne programm aastateks 2018–2022.

Tallinna Linnavolikogu 9. märtsi 2017 otsuse nr 23 „[Tallinna positiivse programmi 2018-2022 algatamine](#)“ punkti 5 kohaselt tuli linnavalitsusel võtta linnaosadest laekunud ettepanekute alusel vastu otsus „Tallinna positiivne programm 2018-2022” hiljemalt 17. maiks 2017 ning korraldada vastava teabematerjali väljaandmine hiljemalt 16. juuniks 2017.

Esitatud ettepanekud on edastatud teadmiseks linna finantsteenistusele.

Esitatud ja konverentsidel analüüsitud ideedest ning mõtetest koostatakse ka teabetrükis „Tallinna positiivne programm 2018–2022“.

Taavi Aas
Abilinnapea linnapea ülesannetes